

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Finanční gramotnost studentů vysokých škol

Financial literacy of university students

Marie Gebertová

Plzeň 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Finanční gramotnost studentů vysokých škol“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne

v. r. *Marie Gebertová*

Zásady pro vypracování práce

1. Stanovte cíl a metodický postup práce.
2. Zpracujte teoretická východiska problematiky finanční gramotnosti.
3. Proveďte šetření úrovně finanční gramotnosti u studentů vysokých škol.
4. Zhodnoťte zjištěné výsledky.
5. Shrňte řešenou problematiku a navrhněte doporučení na zlepšení finanční gramotnosti.

Poděkování

Poděkování patří vedoucí práce Ing. Lucii Vallišové, Ph. D. za odborné vedení při zpracování bakalářské práce. Zejména za její ochotu, poskytnuté rady a vhodné připomínky.

Obsah

Úvod	6
1 Cíl a metodický postup práce	7
2 Teoretická východiska problematiky finanční gramotnosti	8
2.1 Základní pojmy související s finanční gramotností	8
2.1.1 Finance	8
2.1.2 Finanční plánování	9
2.1.3 Finanční domeček	10
2.1.4 Inflace	11
2.1.5 Oddlužení (osobní bankrot)	12
2.1.6 Finanční gramotnost	12
2.2 Finanční trh	14
2.2.1 Česká národní banka (ČNB)	14
2.2.2 Ostatní instituce na finančním trhu	14
2.3 Produkty na finančním trhu	15
2.3.1 Běžný účet	15
2.3.1.1 Rozdíl mezi debetní a kreditní kartou	15
2.3.2 Spořicí účet	16
2.3.3 Stavební spoření	16
2.3.4 Spoření na důchod	17
2.3.5 Investice	18
2.3.6 Úvěry	20
2.3.7 Pojištění – základní pojmy	22
2.3.8 Zajištění osob	23
2.3.9 Neživotní pojištění (zajištění ostatních rizik)	24

2.4	Jednání s finančními poradci	26
3	Praktická část.....	28
3.1	Návrh dotazníkového šetření	28
3.2	Reprezentace vlastních výsledků empirického výzkumu	32
3.2.1	Výsledky ekonomických fakult	34
3.2.2	Výsledky ostatních fakult	37
3.2.3	Porovnání ekonomických a ostatních fakult.....	40
3.3	Zhodnocení výsledků získaných výzkumem	51
3.4	Doporučení pro praxi	52
	Závěr	53
	Seznam použitých zdrojů	55
	Seznam tabulek	56
	Seznam obrázků	57
	Seznam použitých zkratk	58
	Seznam příloh.....	59
	Přílohy	
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Bakalářskou práci na téma *Finanční gramotnost studentů vysokých škol* si autorka vybrala především z toho důvodu, že se již přes dva roky finanční gramotnosti věnuje ve firmě, ve které pracuje. Za tuto dobu zjistila, že finanční gramotnost v České republice stále není na takové úrovni, abychom se mohli porovnávat s jinými vyspělými státy Evropy i světa. V této práci má autorka záměr věnovat se pouze vybranému segmentu občanů, a to konkrétně studentům vysokých škol.

Finanční gramotnost je v poslední době velmi frekventovaným slovním spojením a byla vydána celá řada publikací a odborné literatury pojednávajících o tomto tématu. Také existují různé společnosti, popřípadě instituce, které pravidelně ověřují finanční gramotnost obyvatel jak ve světě, tak v České republice.

Zejména v praktické části práce bude kladena vyšší pozornost na studenty vysokých škol a jejich úroveň finanční gramotnosti. Vybraný segment obyvatel si autorka vybrala především z toho důvodu, že aktuálně mezi tuto skupinu sama patří a úroveň finanční gramotnosti v jejím rámci ji zajímá.

V práci budou nejprve představeny jednotlivé odborné pojmy související s finanční gramotností. Budou vysvětleny základní zákonitosti, které se této oblasti týkají. V praktické části práce bude provedeno dotazníkové šetření na ověření úrovně finanční gramotnosti u studentů vysokých škol. Tyto výsledky budou poté porovnány mezi ekonomickými fakultami a ostatními obory vysokých škol.

1 Cíl a metodický postup práce

Prvním cílem je zjistit úroveň finanční gramotnosti na jednotlivých fakultách vysokých škol v ČR a získané výsledky poté porovnat. Autorka se v práci zaměří především na porovnání finanční gramotnosti u studentů ekonomických fakult vůči ostatním fakultám. Tímto výzkumem chce autorka najít případné rozdíly mezi oběma skupinami a stanovit jejich rozsah. Z tohoto vychází i druhý cíl a to prokázat, že na fakultě ekonomické jsou studenti vzdělanější v této oblasti více než studenti ostatních oborů.

Tato práce se skládá ze dvou částí. V první části jsou popsány teoretická východiska související s problematikou finanční gramotnosti. Konkrétně tato část obsahuje vysvětlení pojmů a zákonitostí týkající se finanční gramotnosti, finančního trhu, produktů na finančním trhu a jednání s finančními poradci.

Druhá, praktická část je věnována empirickému výzkumu. K tomuto výzkumu je využito dotazníkové šetření. V úvodu této části se nachází návrh dotazníkového šetření. Hlavní část je věnována reprezentaci vlastních výsledků výzkumu. Dále v této části nalezneme zhodnocení získaných výsledků a vhodné doporučení pro praxi.

Pro celkové hodnocení dotazníkového šetření je potřeba specifikovat, co bude značit uspokojivou úroveň finanční gramotnosti. Za finančně gramotného bude považován člověk, který zodpoví správně minimálně 75 % otázek v rámci dotazníkového šetření.

Byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- Jaká je finanční gramotnost u studentů vysokých škol?
- Liší se úroveň finanční gramotnosti u ekonomických a ostatních fakult?
- Existuje rozdíl mezi finanční gramotností u studentů prezenčního studia a kombinované či dálkové formy studia?

Na cíle a výzkumné otázky navazují hypotézy.

H1: Na vysoké škole studuje více jak polovina studentů finančně gramotných.

H2: Studenti ekonomických fakult mají vyšší finanční gramotnost než studenti ostatních fakult.

H3: Studenti kombinované či dálkové formy studia disponují vyšší finanční gramotností oproti studentům prezenční formy studia.

2 Teoretická východiska problematiky finanční gramotnosti

V této části práce se budeme věnovat odborným pojmům z finanční gramotnosti a vysvětlíme základní problematiku v této oblasti. Kromě základních pojmů se zaměříme na finanční trh a produkty vyskytující se na tomto trhu. Na závěr této části si představíme roli finančních poradců.

2.1 Základní pojmy související s finanční gramotností

Nejprve si představíme a blíže definujeme základní pojmy, které se světem financí úzce souvisí. Postupně se zaměříme na samotný pojem finance, peníze, finanční plánování, finanční domeček, inflaci a oddlužení.

2.1.1 Finance

Černohorský (2020, s. 11) definuje finance takto: „Z teoretického hlediska chápeme finance jako peněžní vztahy tvorby, rozdělování a užití peněžních fondů jednotlivých ekonomických subjektů.“ Dále vysvětluje, že finance a peníze nelze považovat za synonyma. Finance charakterizují rozdělovací vztah, který je vyjádřen prostřednictvím peněz.

Finance plní určité **funkce**. Jednou z nich je funkce **distribuční**, která zajišťuje přerozdělování peněžních fondů mezi ekonomickými subjekty. Dále finance plní **alokační** funkci, která značí efektivní alokaci peněžních fondů. **Stimulační** funkce reprezentuje vliv financí na ekonomické subjekty. Lze je stimulovat k určité činnosti (např. snížením zdanění) nebo naopak lze ekonomické subjekty i destimulovat (např. zvýšením zdanění). (Černohorský, 2020)

Další funkcí je funkce **stabilizační**, která dorovnává rozdíly mezi jednotlivými ekonomickými subjekty. U domácností pomocí sociálních dávek a u podniků prostřednictvím pojištění, dotací apod. Dále stabilizuje celé hospodářství díky vestavěným stabilizátorům. Poslední funkcí je **emisní** funkce. Tato funkce se vztahuje pouze na oblast bankovníctví a spočívá v emisi peněz. Především prostřednictvím poskytnutí bezhotovostního úvěru, resp. vydáním peněz do oběhu. (Černohorský, 2020)

2.1.2 Finanční plánování

Správně nastavený finanční plán je jedním z nedůležitějších aspektů financí domácností a přímo ovlivňuje portfolio rodin. Pokud chceme mít finance optimalizované, musíme si nejdříve stanovit naše **cíle, přání a potřeby**. (Kalátová, 2021)

Odpovídáme si při tom na otázky typu: Mám jistotu vlastního příjmu? Chci vlastní bydlení? Myslím na své stáří? Budu moci mít důstojný život i v důchodovém věku? Jaké jsou priority pro mé děti (studium, sport apod.)? Jsou mé děti dostatečně kryté na úrazy/nemoci? Potřebuji nové auto, rekonstruovat bydlení nebo toužím cestovat? Jaké jsou mé sny? (Kalátová, 2021)

Na tyto otázky a jim podobné by si měl každý odpovědět a stanovit si tak své priority. Tyto priority poté ohodnotit peněžními částkami, aby věděl, kolik peněz bude potřeba na splnění daného cíle. Pokud máme hotovou analýzu našich cílů, přání a potřeb, je nutné si vytvořit přehledný **rodinný (osobní) rozpočet**. (Syrový & Tyl, 2014)

Tento rozpočet představuje podrobný přehled našich příjmů a výdajů. Ideální je sestavit si tabulku, která bude obsahovat na jedné straně veškeré **příjmy**. Nejen pravidelnou čistou mzdu, příp. zisk z podnikání, ale i příjmy z pronájmu, dávky a příspěvky (např. rodičovský příspěvek) a jiné příjmy. Na druhé straně tabulky bychom si měli rozepsat veškeré **výdaje**, které platíme. (Syrový & Tyl, 2014)

Mezi nejčastější výdaje patří výdaje na bydlení (nájem, energie, splátka hypotéky, příp. jiného úvěru na bydlení), výdaje na potraviny a domácnost (např. hygienické potřeby), náklady na dopravu (pohonné hmoty, jízdné), výdaje na finanční produkty (pojištění členů domácnosti, majetku, odpovědnosti, stavební spoření, spořicí účty, investice, spoření na důchod, úvěry, půjčky), výdaje pro děti (např. školní pomůcky, zájmové kroužky), dále je potřeba zahrnout i náklady na sport, zábavu, kulturu a všechny ostatní výdaje, které máme. (Kalátová, 2021)

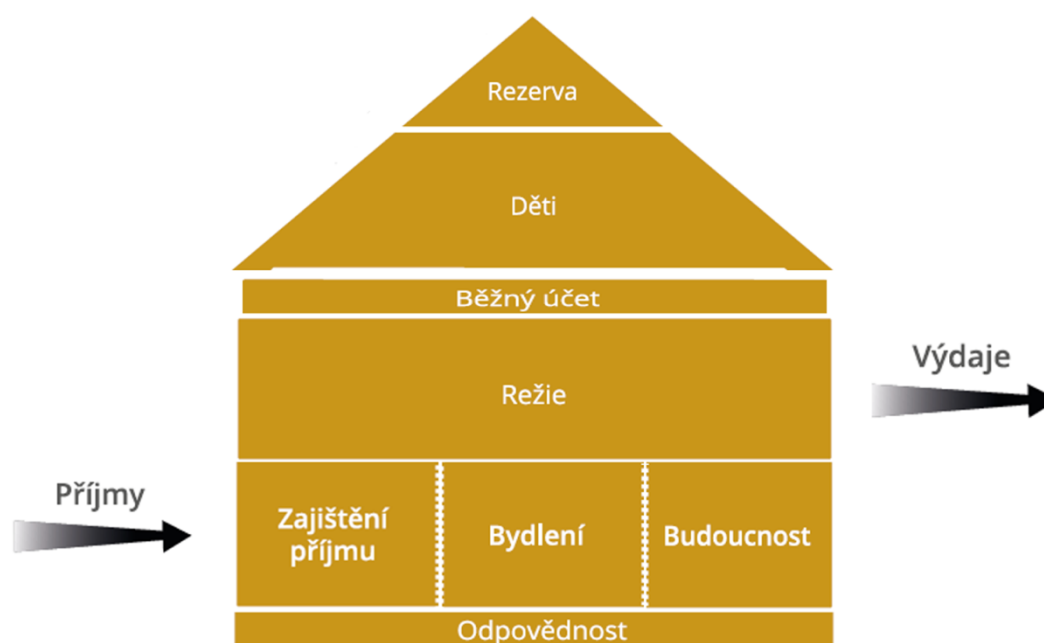
Poté sečteme příjmy a výdaje a zjistíme, zda jsou v našem rodinném rozpočtu nějaké rezervy. Např. volné peněžní prostředky, které je možné využít efektivněji. Toto sestavení rozpočtu je velice důležité k uvědomění si, jak s penězi hospodaříme. Na základě toho poté pracujeme s finančním plánem samozřejmě v souladu s našimi cíli, přáními a sny. (Syrový & Tyl, 2014)

Znalost analýzy rodinných financí a rodinného rozpočtu je základ správného hospodaření. Pokud tyto informace nemáme, tak nemůžeme určit, zda je vhodné si koupit novou věc, službu nebo uspokojit své tužby jako například cestování, vzdělání, nové auto apod. Zároveň je obtížné si uvědomit, jestli je naše rodina v bezpečí. (Kalátová, 2021)

2.1.3 Finanční domeček

S finančním plánováním úzce souvisí pojem finanční domeček. Tento nástroj pro optimalizaci rodinného rozpočtu má mnoho podob, avšak všechny jeho obměny jsou na podobném principu. V této práci si představíme jednu z jeho verzí, která se vyskytuje nejčastěji.

Obrázek 1 Finanční domeček

Zdroj: OVB Allfinanz, a.s. (n.d.)

Na výše uvedeném obrázku je vidět ukázka finančního domečku. Samotným principem tohoto domečku je, že každý by měl v nastavení svých financí řešit jednotlivé části postupně od základů až po střechu. Připomíná to tedy stavbu klasického domu a možná i proto je to velice používaná a srozumitelná pomůcka. (OVB Allfinanz, a.s., n.d.)

Základem domečku je **odpovědnost** (občanská, z držby nemovitosti, za škodu způsobenou zaměstnavateli, z provozu vozidla). Dále se v domečku nachází tři základní pilíře. Prvním a zároveň nejdůležitějším je **zajištění příjmu**, které nás kryje na nečekané události (úrazy, nemoci). Druhou oblastí v rámci základních kamenů domečku je **bydlení**.

Touto částí je myšleno zajištění vlastního bydlení, abychom nemuseli celý život platit nájem. Ve třetím pilíři nalezneme **budoucnost**, která reprezentuje, jak krátkodobější cíle (v horizontu 5-15 let), tak i zajištění na důchodový věk. (OVB Allfinanz, a.s., n.d.)

Nedílnou součástí rodinného rozpočtu jsou i výdaje, které v domečku reprezentuje **režie**. Důležité je, aby výdaje nepřevýšily příjmy. Dále se v domečku nachází **běžný účet**. Na běžném účtu se doporučuje mít rezervu na nečekané výdaje (např. rozbití ledničky, pračky apod.). Rezerva na běžném účtu by však neměla přesáhnout výši tří měsíčních platů. Ideální je mít zůstatek ve výši dvou až tří měsíčních platů. (OVB Allfinanz, a.s., n.d.)

Střecha obsahuje zajištění **děti**, jak spoření např. pro jejich budoucí bydlení, studium apod., tak i zajištění na úrazy a nemoci. Pokud po zaplacení všech předchozích bodů z domečku rodině zbydou volné prostředky je vhodné je spořit do tzv. **rezervy**. Minimální výše rezervy, kterou se doporučuje mít, je ve výši šesti měsíčních platů. Tuto rezervu není nutné mít pouze v penězích, započítávají se do této kategorie i vlastní nemovitosti, pozemky a jiný hodnotný majetek. (OVB Allfinanz, a.s., n.d.)

Šipky vedle domečku představují přísun peněz do rodinného rozpočtu (příjmy) a odtok peněžních prostředků (výdaje). Každá domácnost by měla mít peníze rozložené podle jednotlivých oblastí, které se nachází ve finančním domečku. (OVB Allfinanz, a.s., n.d.)

Rozložení finančního domečku potvrzuje i tvrzení: „Bez kvalitního zajištění příjmů je jakékoliv plánování budoucnosti jako dům bez základů.“ (Kociánová, 2012, s. 146)

2.1.4 Inflace

Černohorský (2020, s. 164) uvádí následující definici: „Inflaci definujeme jako proces trvalého růstu cenové hladiny, který je spojen s nadměrnou emisí peněz.“ Dále vysvětluje jednotlivé podstatné pojmy z této definice. Proces značí, že inflace je dynamický jev. Slovo „trvalého“ charakterizuje dlouhodobý nepřetržitý růst. Pohyb cenové hladiny znamená, že se jedno zboží stává relativně dražší nebo levnější oproti jinému. Nadměrná emise peněz vysvětluje, že ceny nerostou, pokud neroste nabídka peněz.

„V realitě chápeme míru inflace jako přírůstek průměrného indexu spotřebitelských cen za posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců.“

Důsledkem inflace je pak oslabení reálné hodnoty peněz, jinými slovy oslabení kupní síly. Je-li v ekonomice přítomna inflace, pak spotřebitel potřebuje na koupi jednoho koše zboží více peněžních jednotek.“ (Černohorský, 2020, s. 164)

2.1.5 Oddlužení (osobní bankrot)

Pokud si člověk neuvážlivě půjčuje peníze a nemá již na splácení svých dluhů, tak se dostává do tzv. dluhových pastí. Jedná se o stav, kdy se snaží stávající dluhy uplatit jinými dluhy a z této situace již není úniku. Lidé za těchto okolností již nejsou schopni platit základní výdaje a žít tak normální život. Pokud dlužník nebude dané závazky řešit, tak ho čeká exekuce. Soudní exekutor vybírá prostředky od dlužníka různými způsoby. Jedná se o postižení nemovitého majetku, dále veškeré peněžní prostředky na účtech a movité věci v podobě vybavení domácnosti. (Opletalová & Kvintová, 2014)

Únikem z dluhové pasti je osobní bankrot neboli oddlužení. Tento způsob zbavení se dluhů je určený pro fyzické osoby, které chtějí poctivě splácet své dluhy, ale již se z předlužení nedokážou dostat. (Opletalová & Kvintová, 2014)

„Oddlužení je pro dlužníka druhou šancí, jak získat znovu život bez dluhů a hrozby exekucí, i když zajišťuje příjmy pouze na hranici životního minima. V žádném případě se ale nejedná o snadný únik před soudním exekutorem, protože režim oddlužení je velmi přísný a vidina finanční svobody je hodně vzdálená.“ (Opletalová & Kvintová, 2014, s. 22)

Proces oddlužení probíhá následovně. Po dohodě s věřiteli je možné pomocí splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetku dlužníka splatit minimálně 30 % závazků vůči věřitelům. Pokud je po dobu pěti let řádně spláceno podle splátkového kalendáře, tak lze s požeňáním soudu odpustit dlužníkovi zbytek jeho závazků. (Opletalová & Kvintová, 2014)

2.1.6 Finanční gramotnost

Finanční gramotnost je poslední dobou velmi frekventované slovní spojení. Zvýšený zájem je způsoben především aplikováním této oblasti do vzdělávání na základních a středních školách v České republice. Zároveň se v posledních letech objevilo spoustu průzkumů v oblasti finanční gramotnosti, které poukazují na sníženou úroveň finanční gramotnosti u nás. Tyto průzkumy byly tvořeny například Českou bankovní asociací, Ministerstvem financí ČR nebo Českou národní bankou. To nasvědčuje tomu, že i

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Ministerstvo financí ČR zaznamenalo sníženou úroveň finanční gramotnosti v České republice a potřebu tento stav zlepšit. (Kalátová, 2021)

Oficiální definice Ministerstva financí ČR zní: „Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.

Definice finanční gramotnosti je strukturovaná. Finanční gramotnost jako správa osobních/rodinných financí zahrnuje tři složky: gramotnost peněžní, cenovou a rozpočtovou.

- **Peněžní gramotnost** představují kompetence nezbytné pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi a dále správu nástrojů k tomu určených (např. běžný účet, platební nástroje apod.).
- **Cenovou gramotnost** představují kompetence nezbytné pro porozumění cenovým mechanismům a inflaci.
- **Rozpočtovou gramotnost** představují kompetence nezbytné pro správu osobního/rodinného rozpočtu (např. schopnost vést rozpočet, stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci finančních zdrojů) a zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska.

Rozpočtová gramotnost zahrnuje vedle výše popsané obecné složky také dvě složky specializované: správu finančních aktiv (např. vkladů, investic a pojištění) a správu finančních závazků (např. úvěrů nebo leasingu). To předpokládá v obou případech orientaci na trhu různě komplikovaných finančních produktů a služeb, schopnost mezi sebou jednotlivé produkty či služby porovnávat a volit ty nejvhodnější s ohledem na konkrétní životní situaci.“ (Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR & Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2007, s. 7)

2.2 Finanční trh

Jedna z definic vysvětluje finanční trh takto: „Finanční trhy jsou trhy, na kterých dochází k transferu disponibilních fondů od přebytkových jednotek k deficitním jednotkám. Jinými slovy se jedná o systém různých institucí (bank, pojišťoven, investičních fondů a řady dalších) a finančních instrumentů (úvěrové smlouvy, vkladové smlouvy, akcie, dluhopisy a řada dalších), pomocí nichž lze přesouvat peníze a kapitál (zpravidla ve formě cenných papírů) od těch subjektů, které mají v daný moment nadbytek finančních prostředků (přebytkové jednotky), k těm, které v daný moment mají nedostatek finančních prostředků (deficitní jednotky), a to vždy na základě poptávky a nabídky.“ (Černohorský, 2020, s. 228)

2.2.1 Česká národní banka (ČNB)

Česká národní banka vykonává dohled nad finančním trhem. Je pověřená státem (vládou) a disponuje speciálními pravomocemi. Popis ČNB lze shrnout následovně: „ČNB je centrální bankou České republiky, orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem a orgánem příslušným k řešení krize na finančním trhu. Je zřízena Ústavou České republiky a svou činnost vyvíjí v souladu se zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance.“ (Česká národní banka [ČNB], 2022)

ČNB (2022) mimo jiné uvádí, že jejím hlavním cílem je péče o **cenovou stabilitu**. V užším slova smyslu se jedná o dosažení a udržení cenové stability, tj. nízkoinflačního prostředí v ekonomice. Dalšími úkoly ČNB jsou určování měnové politiky, vydávání bankovek a mincí, řízení a dohlížení na peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank. Dále vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijním připojištěním družstevními záložnami, institucemi elektronických peněz a směnárnami. V neposlední řadě poskytuje bankovní služby státu a veřejnému sektoru, vede účty organizací a osobám napojeným na státní rozpočet a provádí operace spojené s emisemi státních dluhopisů a investicemi na finančních trzích. Samozřejmě zde nejsou vyjmenovány všechny povinnosti ČNB, ale vybrala jsem pouze ty, z mého pohledu, nejzásadnější.

2.2.2 Ostatní instituce na finančním trhu

Na finančním trhu působí řada různých typů institucí. Krátce si k některým z nich vysvětlíme především důvody, z jakých na trhu fungují a co finančnímu trhu přináší.

Jednou z těchto kategorií jsou **komerční banky**, které poskytují především přijímání vkladů od veřejnosti, poskytují úvěry, zprostředkovávají platební styk a provádějí operace s cennými papíry. Mezi specializované banky patří mimo jiné stavební spořitelny, hypoteční banky či investiční banky. (Škvára, 2011)

Dále se na trhu nachází **komerční pojišťovny**. „Primárním cílem komerční pojišťovny, tak jako každého jiného soukromého podniku, je dosahování zisku. Pojištění je dlouhodobý obchod, kdy klient platí za poskytnutou službu (pojistnou ochranu) předem, pojištění trvá určitý čas (týden, měsíc, rok, několik (desítek) let) a v budoucnu, nastane-li pojistná událost, je vyplaceno pojistné plnění.“ (Černohorský, 2020, s. 386)

Nedílnou součástí finančního trhu jsou také **penzijní fondy**. „Pro účely měnové a finanční statistiky se penzijními fondy (PF) rozumí účastnické nebo transformované fondy, které vykonávají činnost podle zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření nebo podle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a jsou rezidenty České republiky.“ (ČNB, 2022)

2.3 Produkty na finančním trhu

Na finančním trhu se nachází celá řada nástrojů, pomocí kterých mohou české domácnosti optimalizovat svůj rodinný rozpočet. Postupně projdeme ty nejzásadnější z nich a charakterizujeme je.

2.3.1 Běžný účet

Tento nástroj využívá drtivá většina Čechů. Jde v podstatě o elektronickou peněženku, na které probíhá tok peněz (vklady, výběry). Primárním účelem běžného účtu je zajištění likvidní rezervy na nečekané výdaje. Tato rezerva by však neměla být příliš vysoká, jelikož peníze se zde téměř nezhodnocují. Doporučuje se zůstatek ve výši dvou až tří měsíčních platů klienta. (Kociánová, 2012)

2.3.1.1 Rozdíl mezi debetní a kreditní kartou

Tyto dva pojmy se v praxi často zaměňují, přitom každý z nich představuje jiný nástroj finančního trhu. Debetní karta je zřízena k běžnému účtu a slouží především pro platby. Proto lze používat i název platební karta. Z této karty lze platit pouze do výše, kterou máme aktuálně na svém běžném účtu.

Naproti tomu s kreditní kartou lze čerpat peníze banky. Jedná se v podstatě o úvěr, který klientovi poskytuje banka. Tímto nástrojem lze vynahradit dočasný nedostatek peněz. (Škvára, 2011)

2.3.2 Spořicí účet

Spořicí účty slouží jako likvidní rezerva. Jsou alternativou k běžným účtům, ale na rozdíl od běžných účtů nabízejí vyšší úroky. Sice zpravidla nepokryjí inflaci, ale jsou velmi využívanou formou spoření v českých domácnostech. Další výhodou spořicího účtu může být fakt, že peníze jsou odděleny od běžného účtu, a tudíž i od platební karty. Sjednání bývá zdarma a bez zvláštních podmínek. Zpravidla jedinou podmínkou je nutnost vlastnictví běžného účtu. Jediné, na co si dát u spořicího účtu pozor je maximální výše naspořené částky s daným úročením. Peníze nad stanovený limit bývají úročeny mnohem méně. (Kociánová, 2012)

2.3.3 Stavební spoření

Stavební spoření bylo hojně využíváno především v minulosti. Stát totiž poskytoval mnohem vyšší dotace, než tomu je dnes. Dnes činí **státní dotace** 10 % z částky, kterou klient ročně naspoří. Maximálně lze však získat dotaci ve výši 2 000 Kč za rok. Výhodou stavebního spoření je **garance** naspořené částky a také výnosu. Avšak výnos není tak atraktivní jako v jiných programech, tudíž tato forma spoření pomalu upadá. (Surový & Tyl, 2014)

Při uzavírání smlouvy o stavebním spoření si klient stanovuje **cílovou částku**, kterou chce pomocí tohoto nástroje naspořit. Mezi nedílnou součástí stavebního spoření patří také **vázací doba**. Vázací doba je 6 let a znamená, že pokud klient bude chtít peníze vybrat dříve jak po šesti letech, tak přijde o veškeré státní dotace a některé stavební spořitelny také požadují zaplacení poplatku za dřívější ukončení. Naspořené peníze po skončení vázací doby může klient vybrat zpravidla nejdříve 3 měsíce po podání žádosti o ukončení. (Surový & Tyl, 2014)

Stavební spoření nabízí i jinou možnost než jen pouhé spoření, ale lze také využít **úvěru ze stavebního spoření**. Daný úvěr je účelový, klient ho tedy musí využít výhradně na financování bydlení. V první fázi klient pouze spoří a k čerpání peněz může dojít nejdříve 24 měsíců od uzavření smlouvy. Zároveň musí být splněno tzv. hodnotící číslo (parametr hodnocení klienta podle způsobu spoření, výše cílové částky a typu smlouvy). Pokud

klient tyto parametry nesplňuje, může požádat o překlenovací úvěr nebo tzv. meziúvěr, který je ale zpravidla méně výhodný než hypoteční úvěr. (Kalátová, 2021)

Název stavební spoření může být pro některé klienty matoucí. Daný produkt totiž nemusí sloužit pouze na financování bydlení, ale naspořené peníze lze využít k jakémukoliv účelu. (Kalátová, 2021)

2.3.4 Spoření na důchod

V současné době systém vyplácení důchodu v České republice funguje tak, že stát tyto peníze vybírá pomocí odvodů od aktuálně pracujících občanů. To znamená, že ti, co momentálně pracují, vydělávají na důchody současným důchodcům. Tento systém je dle mého názoru neudržitelný, jelikož počet důchodců bude v budoucnu růst rychleji než počet pracujících lidí. Vláda již nyní uvažuje o důchodové reformě, avšak žádný konkrétní verdikt zatím nestanovili.

Z tohoto důvodu je vhodné si na důchod spořit v tzv. dobrovolných důchodových fondech. Do nichž patří penzijní přípojištění a doplňkové penzijní spoření.

Penzijní přípojištění se dalo uzavírat do konce roku 2012. Avšak ti, kteří to stihli před tímto datem, si v tomto programu mohou spořit i nadále. Výhodou tohoto spoření je garantované nezáporné zhodnocení a také možnost výběru poloviny naspořené částky již po patnácti letech spoření. Nevýhodou jsou příliš nízké výnosy. (Srový & Tyl, 2014)

Doplňkové penzijní spoření nahradilo penzijní přípojištění. V současné době lze tedy založit pouze tento typ spoření na důchod. Narozdíl od staré verze produktu finanční instituce negarantuje nezáporné zhodnocení. Naspořené peníze může klient vybrat nejdříve po dovršení šedesáti let věku, i když jedna varianta, jak vybrat peníze dříve, existuje. Pokud má klient nárok na předdůchod, tak peníze může vybrat až o 5 let dříve, což předchozí program nenabízel. Další výhodou jsou vyšší výnosy. (Srový & Tyl, 2014)

Výhodou spoření na důchod v obou programech je možnost získat **státní příspěvky**. Tyto příspěvky jsou vypláceny, pokud účastník penzijního fondu spoří měsíčně, čtvrtletně, pololetně nebo ročně alespoň částku 300 Kč. Příspěvek se navyšuje až do výše 1 000 Kč vkladu klienta. Nad tuto částku lze však využívat možnosti **daňového zvýhodnění**. Pokud tedy klient naspoří během roku více než 12 000 Kč, tak má nárok na odpočet.

Odčitatelnou položku od základu daně může využít maximálně ve výši 24 000 Kč ročně. (Kalátová, 2021)

V následující tabulce můžeme vidět výši měsíčního státního příspěvku podle výše příspěvku klienta. Zároveň si můžeme všimnout procentního zhodnocení vkladu.

Tabulka 1 Zhodnocení státního příspěvku

Měsíční příspěvek klienta v Kč	Výše měsíčního státního příspěvku v Kč	Zhodnocení vkladu
200	0	0 %
300	90	30 %
400	110	28 %
500	130	26 %
600	150	25 %
700	170	24 %
800	190	24 %
900	210	23 %
1000	230	23 %
1500	230	15 %
2000	230	12 %
3000	230	8 %

Zdroj: Kalátová (2021), zpracováno autorkou

2.3.5 Investice

Nejčastějšími investičními nástroji jsou **akcie, dluhopisy a podílové listy**. Nejdříve si u těchto tří nástrojů představíme krátkou definici. „Akcíe je cenný papír, který vyjadřuje účast na majetku určité společnosti. Akcionář neboli majitel či spolumajitel společnosti má právo se podílet na řízení společnosti formou účasti na valné hromadě, má právo na podíl na zisku – tzv. dividendě – a zároveň má právo na likvidační zůstatek při zániku společnosti.“ (Kalátová, 2021, s. 139)

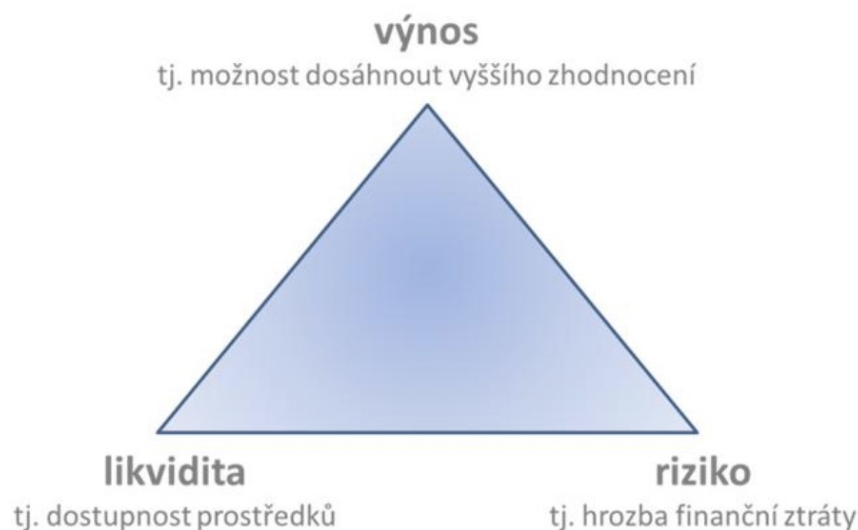
„Dluhopis je cenný papír, který vyjadřuje dlužnický závazek vůči vlastníkovi neboli investorovi zaplatit v dohodnutém termínu dlužnou částku. [...] Kolísání úrokové míry investoři vnímají hlavně u úrokových sazeb spořicíh účtů v bance. Když úroky v bance klesají, tak cena dluhopisů roste. Atraktivita dluhopisů však klesá, když úrokové sazby rostou. Dluhopisy navíc s sebou nesou často podceňované kreditní riziko, kdy dlužník nemůže dodržet svůj závazek a nesplatí dluh investorovi.“ (Kalátová, 2021, s. 139)

Posledním z běžných investičních nástrojů, které si představíme, jsou podílové listy. „Vlastnictvím podílových listů získává investor práva se spolupodílet na zisku vytvořeném podílovým fondem. Riziko výdělku spočívá v investiční strategii fondu, která je dána statutem podílového fondu – případně prospektem, který je schválený Českou národní bankou, a zároveň kvalitou práce správce, který řídí investice majetku fondu.“ (Kalátová, 2021, s. 140)

Každý má možnost investovat jak přímo do konkrétních cenných papírů, tak do tzv. investičních účtů. Tyto účty jsou spíše pro konzervativnější investory, kteří nechtějí sledovat situaci na trhu a spoléhají na investiční společnost, která jejich peníze rozkládá do jednotlivých investičních fondů (cenných papírů).

„Investování se definuje jako vzdání se známé současné hodnoty finančních prostředků, abychom v budoucnu získali neznámou hodnotu prostředků. Přitom předpokládáme, že budoucí hodnota bude vyšší. [...] Investování probíhá tak, že nakupujeme takzvaná aktiva. Aktiva jsou majetek, který pořizujeme s vidinou budoucího užitku z jejich vlastnění.“ (Syrový & Tyl, 2014)

Obrázek 2 Investiční trojúhelník

Zdroj: MFČR (2015)

S investicemi se pojí i termín **investiční trojúhelník**, který můžeme vidět na výše uvedeném obrázku. „Vzájemná souvislost mezi výnosností investice, její rizikovostí a její přeměnitelností na hotovostní peněžní prostředky (likviditou) se v ekonomické terminologii označuje jako tzv. investiční trojúhelník. Likviditu a výnosnost se snaží každý investor maximalizovat, riziko naopak minimalizovat. „Daní“ za eliminaci rizika investování (např. odklon investora od akcií směrem k dluhopisům) bývá většinou nižší výnosnost. Požadujeme-li naopak vyšší výnos, musíme být smířeni s tím, že bude spojen s různými druhy rizik (rizikem kolísavosti ceny podkladového aktiva investice, měnovými a politickými riziky apod.), rovněž jako s povětšinou horší likviditou investice.“ (Ministerstvo financí ČR, 2015)

Dalším důležitým pojmem v oblasti investic je **diverzifikace**. Diverzifikace neboli alokace je rozložení investice do rizikových složek investičních nástrojů finančního trhu. Může se jednat například o hotovost, dluhopisy a akcie. Konkrétní rozložení se určuje podle preferencí investora a investičního horizontu. (Kalátová, 2021)

Dále nelze opomenout pojem **volatilita**, který znamená kolísání hodnot podílových listů, akcií či jiných přímých investičních nástrojů. Nejčastěji se vyskytuje u akciových fondů. Díky této kolísavosti lze zajímavě zhodnotit investované peníze. (Kociánová, 2012)

2.3.6 Úvěry

Syrový a Tyl (2014) uvádějí, že existují špatné a dobré dluhy. **Špatné dluhy** jsou např. úvěry na dovolenou, televizi nebo vánoční dárky. Tyto dluhy nám sice pomohou splnit si krátkodobý cíl, ale mohou nám vytvořit dlouhodobý problém v podobě splácení úroků. Naproti tomu **dobré dluhy** jsou např. hypotéky – úvěry na vlastní bydlení. Pokud nemáme dostatek finančních prostředků, tak nám cizí (půjčené) peníze pomohou splnit si daný cíl a zároveň se např. zbavit i splátky nájmu v dosavadním bydlení.

Nejdříve je nutné si vysvětlit základní pojmy, které se k úvěrům vážou. „Pokud si člověk vezme úvěr, vznikne mu dluh a stane se z něj **dlužník**. Dluh je dosud nesplněná povinnost něco udělat, nebo něco zaplatit. Dluh v sobě zahrnuje **jistinu** úvěru (částku, která byla **věřitelem** poskytnuta/půjčena) a jeho příslušenství (odměnu věřitele za to, že peníze poskytnul). Příslušenstvím jsou zejména **úroky**, ale také jiné poplatky (např. za poskytnutí úvěru, sepsání smlouvy, vedení úvěrového účtu).“ (Ministerstvo financí ČR, 2019)

Výše zmíněným příslušenstvím je myšleno **RPSN**. RPSN neboli roční procentní sazba nákladů vyjadřuje celkové náklady, které dlužník věřiteli zaplatí. Dalším důležitým pojmem je bezesporu **bonita** klienta. Též se může nazývat kredibilita. Bonitu banka stanoví mimo jiné podle výše příjmu, výpisů z běžného účtu a prověření v několika registrech. Výhodou může být, pokud např. žadatel již v minulosti řádně splácel jiný úvěr. Poslední pojem, který si představíme, je **konsolidace**. Jedná se o sloučení více úvěrů v jeden, díky tomu se obvykle sníží celkové náklady dluhu. (Syrový & Tyl, 2014)

Úvěry nebo půjčky mohou být jak bankovní, tak i nebankovní. Mezi bankovní úvěry patří především kontokorent, kreditní karta, spotřebitelský úvěr, hypoteční úvěr, americká hypotéka, úvěr stavební spořitelny, překlenovací úvěr stavební spořitelny a hypoúvěr stavební spořitelny. Mezi nebankovní úvěry můžeme řadit např. spotřebitelský úvěr, splátkový prodej, leasing, směnku nebo půjčku u fyzické osoby. (Kalátová, 2021)

Z výše uvedených druhů úvěrů se zaměříme pouze na některé z nich. První, který si blíže představíme, je kontokorent. **Kontokorent** je krátkodobým typem úvěru. Je vázaný na klientův běžný účet a pokud klientovi dojdou peníze, tak může čerpat peníze banky – dostává se do minusu. Tyto úvěry je dobré splatit co nejdříve, protože mají zpravidla vysoké úroky. Tento typ úvěru je vhodný, pokud v danou chvíli klient potřebuje zaplatit nutné výdaje, na které aktuálně nemá, ale ví, že je schopný v krátké době tuto sumu splatit např. výplatou. Na kontokorentu úrok nabíhá za každý den, kdy je účet v záporném zůstatku. Výhodou tohoto úvěru je, že klient nemusí dokládat účel, na který půjčené peníze použije. (Kalátová, 2021)

Dále si vysvětlíme pojem **spotřebitelský úvěr**. Zpravidla se využívá na 1 až 10 let a může být jak účelový, tak i neúčelový. Účelový úvěr může snížit úrok, ale také může prodloužit žádost o úvěr. Nejčastěji se jedná o spotřebitelský úvěr na majetek (např. auto). U spotřebitelských úvěrů je nutné sledovat především výši RPSN. U těchto úvěrů je možné odstoupit od smlouvy do 14 dnů od podpisu smlouvy. Dále lze umořovat dluh zdarma, a to jednou ročně do max. 25 % původní výše úvěru. (Syrový & Tyl, 2014)

Poslední druh úvěru, na který se zaměříme, je **hypoteční úvěr**. Hypoteční úvěr je jedním z nejvyužívanějších typů úvěru. Tento dlouhodobý účelový úvěr musí být zajištěn zástavním právem k nemovitosti. To znamená, že klient po celou dobu trvání úvěru ručí nemovitostí. Účel hypotéky je dán v úvěrové smlouvě. Nejčastěji jsou využívány na nákup movité či nemovité věci (např. dům, byt), rekonstrukci nebo stavbu nemovitosti.

Stejně jako u spotřebitelských úvěrů je možné odstoupit od smlouvy do 14 dní od jejího podpisu a jednou za rok splatit až 25 % původní výše úvěru.

Další výhodou hypotéky je možnost fixace úrokové sazby. Fixace se nejčastěji pohybuje od 3 do 10 let. Délku fixace je vhodné volit podle výše úrokových sazeb. Pokud jsou nízké je vhodnější delší časový horizont a naopak. Úrokovou sazbu je možné snížit např. připojištěním na smrt a invaliditu. To však navýší RPSN. Dalším bonusem hypotéky a účelových úvěrů na bydlení je možnost využívat zaplacené úroky jako odčitatelnou položku od základu daně. (Kalátová, 2021)

2.3.7 Pojištění – základní pojmy

Pojištění slouží ke krytí rizik, která mohou nastat. Jedná se tedy o zajištění na nečekané události. Pojišťovny za toto pojištění vybírají **pojistné**, díky tomu vytváří rezervy, které určitým způsobem spravují. Většinu z nich dále investují na finančním trhu. (Černohorský, 2020)

Jak již bylo zmíněno pojištění nás kryje proti rizikům. Černohorský (2020) uvádí, že **riziko** můžeme chápat jako nejistotu, která se dá měřit počtem pravděpodobnosti. Černohorský (2020) dále zmiňuje, že pojištění neznamená snížení rizika, ale pouze zmírnění finančních dopadů rizika.

„**Pojistná smlouva** je právní dokument, který osvědčuje existenci pojistného vztahu mezi pojišťovnou a pojistníkem. Obsahuje podmínky pojistného vztahu a práva a povinnosti obou stran.“ (Černohorský, 2020, s. 385)

Důležité je si také definovat osoby, které se v pojišťovnictví vyskytují. Jedním z nich je **pojistník**, který s pojistitelem uzavřel pojistnou smlouvu a je povinen platit pojistné. Další osobou je **pojištěný**, na kterého se pojištění vztahuje, tedy v jeho prospěch je pojištění uzavřeno. Zpravidla bývá pojistník a pojištěný jedna osoba, avšak ne vždy.

Nedílnou součástí pojišťovnictví je samozřejmě také **pojistitel** čili pojišťovna, která má oprávnění provozovat pojištění. Nesmíme opomenout také **obmyšlenou osobu**, které bude vyplaceno pojistné plnění v případě úmrtí pojištěného.

Pojištění se sjednává na určité **pojistné částky**, které stanovují maximální možné plnění z pojistné události. Tyto částky mohou být buď **konstantní**, tedy po celou dobu pojištění neměnné, nebo **klesající**, které se v průběhu pojištění postupně snižují. **Pojistné plnění**

je tedy potom určitá finanční částka, kterou pojišťovna klientovi vyplatí jako náhradu dopadu rizik. (Černohorský, 2020)

Dalším pojistným pojmem je **karenční lhůta**, která stanovuje minimální dobu léčení nemoci nebo úrazu. Pokud je například stanovena na 9 dní, tak to znamená, že pojištěný se musí s daným problémem léčit minimálně 9 dní a od 10. dne mu náleží pojistné plnění. (Kociánová, 2012)

Jeden z posledních pojmů, které si představíme, je **spoluúčast**, tedy naše účast na pojistném plnění. Pokud bude například spoluúčast činit 1 000 Kč, tak v případě pojistné události klient zaplatí ze svého 1 000 Kč a zbytek škody doplatí pojišťovna. Nejčastěji se spoluúčast uplatňuje u majetkového pojištění a pojištění odpovědnosti.

S pojištěním souvisí také **čekací doba**. V čekací době pojišťovně nevzniká povinnost platit pojistné plnění. Pojišťovny se tímto nástrojem chrání před zneužitím. Obvykle tyto čekací doby jsou na pojištění smrti, invalidity, závažných onemocnění nebo pracovní neschopnosti. (Černohorský, 2020)

„**Vinkulace** pojištění je vztah, kdy výplata pojistného plnění je zpravidla ve prospěch věřitele pojištěného. Typicky se jedná o pojištění staveb financovaných hypotečním úvěrem, kdy v případě poškození stavby se část pojistného vyplácí bance jako věřiteli. S vinkulací musí písemně dopředu souhlasit pojištěný, s jejím rušením musí souhlasit věřitel (banka).“ (Černohorský, 2020, s. 385)

Asistenční služba je poskytována pojišťovnou zejména v rámci cestovního pojištění (asistence při nemoci, úrazu), havarijního pojištění (odtah vozidla, zajištění náhradního vozidla) nebo pojištění domácnosti (zabouchnutí dveří, vytopení apod.). (Černohorský, 2020)

2.3.8 Zajištění osob

Zajištění proti výpadku příjmu je jedním z nejdůležitějších bodů ve finanční gramotnosti. Přesto bývá často ze strany občanů ČR opomíjeno. Přitom v zahraničí, např. ve Francii, Německu, Rakousku nebo Anglii, se na zajištění klade mnohem vyšší priorita. Tento trend se však pomalu dostává i k nám. (Kalátová, 2021)

Existuje několik způsobů, jak se proti nečekaným událostem zajistit. Jedním z nich je životní pojištění, které se dělí na kapitálové a investiční životní pojištění. V kapitálovém životním pojištění se lze pojistit pro případ smrti, dožití nebo kombinace obou. V rámci

tohoto pojištění lze také spořit, avšak kam peníze pojišťovna investuje, je dáno regulačními předpisy. Klient tudíž neovlivní investiční strategii. Naproti tomu v investičním životním pojištění lze vybrat vhodnou strategii pro konkrétního klienta.

Dalším rozdílem je možnost více připojištění, nejen pro případ smrti nebo dožití, ale i například invalidity, vážných nemocí nebo trvalých následků. Výhodou obou pojištění je možnost zaplacené pojistné uplatnit do daní. U kapitálového životního pojištění lze uplatnit až 12 000 Kč za rok a u investičního životního pojištění lze uplatnit maximálně 24 000 Kč za rok. (Kalátová, 2021)

Dále existují také pouze rizikové pojištění, které neslouží k investování, ale pouze ke krytí daných rizik. Nejčastějšími riziky jsou například invalidita, vážné nemoci, trvalé následky úrazu, denní odškodné, hospitalizace, denní dávky v pracovní neschopnosti nebo speciální připojištění na rakoviny či připojištění k úvěru.

2.3.9 Neživotní pojištění (zajištění ostatních rizik)

Mezi tyto pojištění lze zařadit pojištění majetku, jako je například rodinný dům, byt, odpovědnost, auto či domácí zvířata. U pojištění domů a bytů se rozděluje **nemovitost** čili zdi daného objektu a **domácnost**, ve které si můžeme připojistit vnitřní vybavení našeho bydlení.

Nemovitosti je potřeba pojistit na takové částky, abychom v případě například kompletního vyhoření mohli totožné bydlení postavit, případně pořídit znovu. Stejně tak je nutné určovat pojistnou částku u pojištění domácnosti, která by měla odpovídat hodnotě veškerého vybavení v dané domácnosti. V tomto pojištění lze i vybrané **cenné předměty** pojistit zvlášť, abychom například v případě krádeže obdrželi od pojišťovny odpovídající částku za daný předmět. (Srový & Tyl, 2014)

Důležité je u pojištění bydlení sledovat, na co přesně je majetek pojištěn. Zpravidla se nemovitost i domácnost pojišťují proti **živelným rizikům**, jako jsou například vichřice, úder blesku, krupobití, pád stromu, požár, zemětřesení a další. Dále lze připojistit například odcizení, vandalismus, povodeň či záplavu. (Srový & Tyl, 2014)

V dnešní době lze pojistit i tzv. **technickou poruchu**, která v případě rozbití či poškození například mobilního telefonu nebo notebooku kryje náklady na opravu, případně pořízení nového zařízení. Toto pojištění má samozřejmě další podmínky, jednou z nich je například stáří daného zařízení, které nesmí přesáhnout dobu pěti let.

Další faktor, který by měl klient sledovat, je **spoluúčast**. Při sjednané spoluúčasti se celkové pojistné, které klient platí, může snížit. To ale zároveň znamená, že v případě pojistné události se bude klient podílet konkrétní částkou, případně procentem ze škody, na dané pojistné události. (Kociánová, 2012)

Důležité pojmy, které souvisí s majetkovým pojištěním, jsou také tzv. podpojištění a přepojištění. **Podpojištění** znamená, že je daná nemovitost pojištěna na nižší částku, než je její skutečná hodnota. Při pojistné události se to projeví tak, že pojišťovny krátí pojistné plnění podle výše podpojištění. Pokud je nemovitost podpojištěna například o 50 %, tak se pojistné plnění krátí také o polovinu, a to platí i v případě menší škody. (Kociánová, 2012)

Opačným pojmem k podpojištění je přepojištění. **Přepojištění** znamená, že je pojistná částka vyšší, než je skutečná hodnota nemovitosti. Toto se v praxi nestává příliš často, protože klient samozřejmě za vyšší pojistnou částku platí vyšší pojistné a v případě pojistné události pojišťovna vyplatí částku pouze ve výši skutečné hodnoty majetku. (Kociánová, 2012)

Další oblastí, kterou se budeme zabývat v rámci majetkového pojištění, je **odpovědnost**. Druhů odpovědnosti najdeme hned několik. Mezi nejzákladnější patří občanská odpovědnost, odpovědnost z držby nemovitosti, odpovědnost za škodu způsobenou zaměstnavateli a odpovědnost za škodu způsobenou provozem vozidla. Pojištění odpovědnosti znamená, že pokud způsobíme neúmyslně škodu na zdraví nebo majetku někomu jinému, tak pojišťovna vzniklou škodu vyplatí. Pojistné částky se u odpovědností pohybují v řádech milionů korun. (Kociánová, 2012)

Občanská odpovědnost se obvykle připojišťuje k pojištění nemovitosti a domácnosti a vztahuje se na všechny členy domácnosti. Toto připojištění nás kryje například v případě, že nechtěně v obchodě rozbijeme zboží nebo náš pes při procházce pokouše kolemjdoucího. (Kociánová, 2012)

Další podstatné pojištění v této oblasti je **odpovědnost z držby nemovitosti**, které se také běžně sjednává k pojištění nemovitosti a domácnosti. Vlastníky nemovitostí toto pojištění chrání, pokud se například utrhne část omítky a zraní chodce nebo sníh padající ze střechy poškodí cizí auto. (Kociánová, 2012)

Jedním z posledních pojištění odpovědnosti, které si blíže vysvětlíme, je **odpovědnost za škodu způsobenou zaměstnavateli**. Tomuto pojištění se lidově říká „pojistka na blbost“

a chrání zaměstnance, kteří mají při svém povolání hmotnou odpovědnost například za nástroje, zboží, stroje a jiné. Ze zákona může zaměstnavatel po zaměstnanci požadovat až 4,5násobek hrubé mzdy. Od toho se odvíjí i pojistná částka, kterou si zaměstnanec v pojištění odpovědnosti sjednává.

Další neživotní pojištění, které si představíme, je pojištění aut. Toto pojištění má dvě podoby. Jednou z nich je **pojištění odpovědnosti z provozu vozidla**, které je zákonem povinné a musí ho tak mít všichni majitelé aut. Toto tzv. povinné ručení kryje, stejně jako ostatní odpovědnostní pojištění, škodu způsobenou třetí osobě. Může se jednat o škodu na majetku nebo újmu na zdraví. Minimální limity, které zákon ukládá, jsou 35 mil. Kč na škodu na majetku a 35 mil. Kč na újmu na zdraví. Horní hranice není určena a většina pojišťoven na trhu v dnešní době nabízí již částky přes 100 mil. Kč. (Kociánová, 2012)

Další pojmy, které souvisí s pojištěním aut, jsou bonus a malus. **Bonus** je v podstatě odměna za bezškodný průběh pojištění. **Malus** je naopak peněžní přírážka za časté nehody. K povinnému ručení se dají dále sjednat i další připojištění, která se vztahují na škodu přímo na autě majitele. Nejčastěji se setkáme s připojištěním skel (čelních, všech výhledových), připojištění na střet se zvěří či připojištění na živelné pohromy. (Kociánová, 2012)

Druhou podobou pojištění aut je **havarijní pojištění**. Havarijní pojištění, jak již název napovídá, kryje majitele vozidla při havárii, ale nejen to. Toto pojištění se vztahuje i na krádež a vandalismus, živelné pohromy nebo poškození skel. Hlavními rozdíly oproti povinnému ručení jsou dobrovolnost havarijního pojištění a také skutečnost, že havarijní pojištění hradí škody na autě majitele. Havarijní pojištění se doporučuje sjednávat pouze u novějších aut, která mají stále relativně vysokou hodnotu. (Kociánová, 2012)

Mezi neživotní pojištění lze zařadit také **cestovní pojištění**, které lze sjednat na dobu pobytu v zahraničí nebo i na celý rok. Toto pojištění kryje zejména případné výlohy na ošetření v zahraničí, obsahuje zpravidla také pojištění odpovědnosti, úrazové připojištění, pojištění proti ztrátě zavazadel apod.

2.4 Jednání s finančními poradci

Dávno již neplatí, že finanční poradci jsou pouze pro bohaté lidi. Služeb finančních poradců může využít kdokoli, kdo si chce nechat poradit a nechce si potřebné informace z finančního trhu obstarávat sám. Role finančních poradců se postupem času zvyšuje a

těchto služeb využívá stále více občanů. Každý finanční poradce musí úspěšně splnit certifikace od České národní banky na jednotlivé oblasti finančního trhu.

Kalátová (2021) rozděluje poradce na 4 základní skupiny. Na začínající a nezkušené, které nazývá amatéry. Druhou skupinou jsou tzv. věštci, kteří jsou přesvědčeni o svých znalostech a předvídají klientovi potřeby a přání. Třetí a zároveň nejrizikovější skupinou jsou tzv. šmejdi, kteří prosazují především vlastní zájem a potřeby klientů jsou pro ně druhořadé. Poslední skupinou jsou profesionálové, kteří disponují jak potřebnými znalostmi, tak i skutečným zájmem o klienta. (Kalátová, 2021)

Profesionálním finančním poradcům se budeme věnovat podrobněji. Tito poradci působí empaticky a mají upřímný zájem o klienta. Budují dobré vztahy se svými klienty a nové klienty zpravidla získávají na základě doporučení. Pravidelně svým klientům věnují svou pozornost a získávají postupnou důvěru. Vše klientovi ochotně vysvětlí, odpovídají na jeho otázky a nechávají čas na rozhodnutí. (Kalátová, 2021)

Profesionálního finančního poradce lze také poznat podle toho, že na první schůzce s klientem nic neprodává. Cílem prvního setkání bývá poznání klienta jeho potřeb, přání a cílů. Dále jeho seznámení se zkušenostmi s finančním trhem a postojem k jednotlivým produktům. (Kalátová, 2021)

Kalátová (2021, s. 40) dále uvádí několik bodů, podle kterých poznáme profesionálního finančního poradce:

- „Jsou emočně vyrovnaní.
- Na prvním setkání výrazně více naslouchají, než mluví.
- Ujišťují se, že mu klient rozumí, když něco vysvětlují.
- Umí připustit chybu a omluví se.
- Kladou otevřené otázky, aby dostali potřebné informace o klientovi k vytvoření analýzy potřeb a později sestavení nabídky.
- Na první schůzce obvykle nic neprodávají.“

Důležité je se na jednání s poradcí připravit a v průběhu schůzky se ptát na případné nesrovnalosti. Další radou je nechat si čas na rozmyšlenou, případně si některé informace ověřit. (Kalátová, 2021)

3 Praktická část

Vzhledem k jednotlivým průzkumům finanční gramotnosti za poslední roky v ČR se úroveň vzdělanosti mezi občany nedá považovat za dostatečnou v porovnání s ostatními zeměmi. Toto zmiňuje i Kalátová (2021) ve své publikaci. I když došlo k mírnému zlepšení v průběhu posledních let, tak toto zvýšení finanční úrovně v ČR není dostačující.

Výše zmíněné navýšení dokazuje průzkum finanční gramotnosti pravidelně prováděný Ministerstvem financí ČR. Tento výzkum se provádí každých pět let a poslední proběhl v roce 2020. V tomto roce došlo ke zvýšení finanční gramotnosti oproti roku 2015, ale stačí to pouze na průměr v mezinárodním srovnání. V tomto srovnání jsou zahrnuty země OECD a některé další. (Ministerstvo financí ČR, 2020)

Jeden z výsledků výše zmíněného průzkumu zní takto. „Téměř polovina české veřejnosti (48 %) vykazuje celkově spíše nebo velmi vysoké finanční znalosti, zbylých 52 % má znalosti spíše nebo velmi nízké. Horší znalosti mají lidé s nižším stupněm vzdělání a mladí lidé do 29 let. Zhruba dvě třetiny populace (69 %) se chovají ekonomicky zodpovědně, celkem 31 % osob vykazuje nízkou ekonomickou zodpovědnost. Nejčastěji jde o mladé lidi, studenty, lidi se základním vzděláním.“ (ppm factum research, 2020, s. 16)

Další průzkum, který se tentokrát zaměřoval na celosvětovou úroveň finanční gramotnosti u mládeže, prokázal, že ve většině částí světa je úroveň finanční gramotnosti u této skupiny obyvatel nízká. (Garg & Singh, 2018) Přitom se každý člověk téměř denně setkává s finančním světem a řeší záležitosti, které s finanční gramotností úzce souvisejí.

Z výše uvedených průzkumů vyplývá, že úroveň finanční gramotnosti je sice v České republice spíše průměrná, avšak u mladých lidí do 29 let je tato úroveň nižší. Toto tvrzení potvrzuje i výše zmíněný celosvětový výzkum, který prokázal nízkou finanční gramotnost u mládeže.

3.1 Návrh dotazníkového šetření

Vlastní výzkum byl proveden formou dotazníkového šetření. Tento dotazník se zaměřuje na prozkoumání jak teoretických znalostí studentů vysokých škol, tak i na praktické zkušenosti s daným oborem. Otázky jsou seřazeny podle jednotlivých oblastí v rámci financí. V samotném úvodu dotazníku jsou samozřejmě otázky obecného charakteru a

poté se otázky zaměřují na základní znalosti. Oblasti jsou rozděleny na úvěry, bydlení, spoření, pojištění a důchody. V poslední části dotazníku se nachází otázky zjišťující názory jednotlivých respondentů.

Dotazník obsahuje celkem 32 otázek. Respondenti měli sepsané možnosti odpovědí a většina odpovědí měla jednu správnou odpověď. Dvě otázky měly více správných odpovědí. Celý dotazník je k této práci přiložen jako příloha A.

Otázka č. 1: Jakou navštěvujete fakultu? Je velice důležitá pro rozřazení studentů a následné porovnání jednotlivých odpovědí mezi ekonomickou fakultou a ostatními fakultami.

Otázka č. 2: Ročník. Tato otázka je spíše doplňková. Zaměřuje se na ročník, který student navštěvuje.

Otázka č. 3: Forma studia. Tato otázka byla vložena, aby bylo možné porovnat studenty prezenčního studia oproti studentům kombinovaných a dálkových programů.

Otázka č. 4: Žijete ve společné domácnosti s Vašimi rodiči? Otázka je zařazena z toho důvodu, jelikož může mít mimo jiné vliv na finanční gramotnost studenta. Pokud student již žije sám nebo je například na koleji, tak je u něj mnohem vyšší pravděpodobnost toho, že již musel řešit některé záležitosti z finančního trhu. Samozřejmě toto je u každého individuální a záleží na spoustě jiných faktorů. Například na situaci v rodině, vlastní iniciativě studenta v oblasti financí a jiných faktorech.

Otázka č. 5: Co znamená pojem rodinný (osobní) rozpočet? Tato otázka je teoretického charakteru a existuje na ní pouze jedna správná odpověď a tou je přehled příjmů a výdajů v domácnosti.

Otázka č. 6: Sestavujete Vy nebo Vaši rodiče rodinný rozpočet? Tato otázka se již zaměřuje na praktické využití daného rozpočtu. Zjišťuje mimo jiné angažovanost studenta v tomto ohledu. Tento rozpočet může mít samozřejmě různou podobu, ale jde pouze o to, zda ho v praxi využívá či nikoliv.

Otázka č. 7: Jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou? V této otázce byla možnost zvolit více správných odpovědí. Avšak pouze dvě byly správné, a to: S debetní kartou mohou čerpat peníze pouze do hodnoty mého účtu; S kreditní kartou si mohou peníze od banky půjčit. Otázka prověřuje teoretické znalosti respondenta.

Otázka č. 8: Co je hypoteční úvěr? Na tuto otázku je správnou odpovědí úvěr zajištěný nemovitostí. Tato otázka je opět teoretického charakteru a otevírá oblast problematiky úvěrů.

Otázka č. 9: Definujte pojem RPSN? Správná odpověď je znovu pouze jedna a jedná se o roční procentní sazbu nákladů.

Otázka č. 10: Zkratka p.a., kterou najdeme za RPSN (např. 8 % p.a.), znamená. Správnou odpovědí je roční úrok.

Otázka č. 11: Kolik přeplatím na úvěru se splatností 1 roku při půjčené částce 100 000 Kč (splatné jednorázově, na konci roku), úrok 10 % p.a., RPSN 20 %, poplatek za poskytnutí úvěru je 10 000 Kč. Tato otázka se orientuje na praktické využití teoretických znalostí mimo jiné z předchozích otázek. Ke správnému výsledku lze dojít následujícím způsobem. V rámci RPSN jsou již zahrnuty všechny náklady na daný úvěr, tím pádem je výpočet velmi jednoduchý jedná se o 20 % ze 100 000 Kč. Správným výsledkem je tedy 20 000 Kč. Druhý způsob, kterým lze dojít ke správnému výsledku je nepočítat přímo s RPSN, ale místo toho využít úrok a poplatek za poskytnutí úvěru. Výpočet je poté následující: $10\% \text{ z } 100\,000 \text{ Kč} = 10\,000 \text{ Kč}$. K výsledku připočteme poplatek ve výši 10 000 Kč a celkovým výsledkem je 20 000 Kč.

Otázka č. 12: Máte vlastní bydlení (bez nájmu) nebo si na vlastní bydlení spoříte? Tato otázka otevírá oblast bydlení a spoření. Otázka zjišťuje, jak se student staví ke své budoucnosti a zda již uvažuje nad touto problematikou. Ideální v tomto případě je, pokud má již student vlastní bydlení, což je ale samozřejmě pro valnou většinu mladých lidí nereálné, proto se ideálním řešením jeví spoření na dané bydlení. Není nutné, aby si student spořil sám, ale mohou mu například spořit jeho rodiče.

Otázka č. 13: Co je inflace? Správnou odpovědí je růst cenové hladiny.

Otázka č. 14: Jak se chráníte proti inflaci? Nejvhodnějším řešením z možných odpovědí je investování. Investovat lze různě. Nejčastěji se jedná o investiční účty či přímé investování například do cenných papírů. V případě vyššího obnosu peněz lze investovat též do pozemků a nemovitostí. V této otázce měli pochopitelně respondenti možnost zvolit mimo předepsaných odpovědí i jakoukoliv jinou odpověď.

Otázka č. 15: Jaká je doporučená minimální finanční rezerva? Správnou odpovědí je šest měsíčních příjmů.

Otázka č. 16: Pokud uložím 100 000 Kč na dobu půl roku na termínovaný vklad s úrokem 3 % p.a., kolik peněz z úroků získám? (Uvažujeme 15% zdanění výnosů.)

Ke správnému výsledku lze dojít následujícím způsobem. Úrok je zadán jako roční, je tedy nutné ho přepočítat na pololetní. $3\% / 2 = 1,5\%$ p.s. Poté spočteme 1,5 % ze 100 000 Kč = 1 500 Kč. Poslední krok se týká zdanění. Je nutné odečíst 15 % z výnosu, výpočet: $1\,500\text{ Kč} \times 0,85 = 1\,275\text{ Kč}$.

Otázka č. 17: Co je diverzifikace investic? Správnou odpovědí je rozložení investované částky do různých investičních příležitostí.

Otázka č. 18: Víte, k čemu slouží rizikové životní pojištění? Správnou odpovědí je zajištění příjmu v případě úrazu, nemoci nebo smrti.

Otázka č. 19: Jaké plnění dostane od pojišťovny klient v případě, kdy má sjednáno pojištění denního odškodného na úraz? Pojistná částka 500 Kč. Doba léčení úrazu je 42 dní z toho 30 dní pracovních a 12 dní nepracovních. V tomto případě je výpočet velmi jednoduchý. Postup: $500\text{ Kč} \times 42\text{ dní} = 21\,000\text{ Kč}$. Klient tedy dostane vyplaceno 21 000 Kč za 42 dní léčení úrazu.

Otázka č. 20: Kdo je pojistník? Správnou odpovědí je osoba, která uzavřela smlouvu s pojistitelem a má povinnost platit pojistné.

Otázka č. 21: Jste zajištěni? V této otázce samozřejmě záleží na dané situaci studenta, avšak ve většině případů je ideální odpovědí ano, na úrazy i nemoci.

Otázka č. 22: Jaké obdržím pojistné plnění z pojištění nemovitosti za předpokladu, že dům má hodnotu 5 000 000 Kč, pojistná částka je 2 500 000 Kč, vichřice způsobila škodu na střeše ve výši 600 000 Kč (uvažujeme pojištění bez spoluúčasti)? Ke správnému výsledku lze dojít následovně. Pojišťovna nejdříve počítá tzv. podpojištěnost, která se v tomto případě vypočte jako $2\,500\,000\text{ Kč} \times 100 / 5\,000\,000\text{ Kč} = 50\%$. O toto procento je nutné snížit pojistné plnění. V případě této škody je výpočet: $600\,000\text{ Kč} \times 0,50 = 300\,000\text{ Kč}$. Pojišťovna by tedy v tomto případě vyplatila 300 000 Kč.

Otázka č. 23: Myslíte si, že až budete v důchodu, tak důchod od státu pro Vás bude dostačující? Toto je sice spíše hypotetická otázka z toho důvodu, že momentálně nelze přesně určit výši důchodu pro současné vysokoškoláky. Nicméně lze předpokládat, že důchody pro tuto generaci budou nedostačující. Tato otázka má spíše odhalit názor respondenta na danou problematiku.

Otázka č. 24: Jak jsou financovány starobní důchody v ČR? Správnou odpovědí je důchody současných důchodců jsou vypláceny z odvodů současných pracujících.

Otázka č. 25: Spoříte si na důchod? Ideální odpovědí je ano. Tato odpověď ale samozřejmě záleží na situaci daného studenta. Proto lze považovat za přijatelnou odpověď i ne, ale uvažují o tom.

Otázka č. 26: Co je to oddlužení (osobní bankrot)? Správnou odpovědí je osvobození od placení části dluhů pod dohledem soudu.

Otázka č. 27: Využíváte služeb finančního poradce? Odpověď na otázku je zcela individuální. Jedná se spíše o doplňkovou otázku, která odhaluje, zda si respondent v těchto záležitostech nechává poradit od odborníka. Lze odpověď ano považovat za ideální, avšak je v tomto případě možné, že daný student je natolik zdatný ve finanční gramotnosti, že si se všemi záležitostmi na finančním trhu dokáže poradit sám.

Otázka č. 28: Kde jste získali znalosti, ze kterých jste vycházeli při vyplňování dotazníku? Tato otázka odhaluje zdroj znalostí využitých respondentem při samotném vyplňování. Na tuto otázku bylo samozřejmě možné odpovědět více možnostmi odpovědí.

Otázka č. 29: Chcete se v oblasti finanční gramotnosti vzdělávat? Tato otázka má zjistit potřebu dotazovaného po dalším rozvíjení znalostí z tohoto oboru.

Otázka č. 30: Domníváte se, že je vzdělání v ČR v oblasti finanční gramotnosti dostačující? Otázka pouze zjišťuje názor respondenta na danou problematiku.

Otázka č. 31: Jaká je podle Vás úroveň finanční gramotnosti v ČR? Obdobně jako předchozí otázka, i tato odhaluje názor studenta. Odpovědět lze na 5-ti stupňové škále.

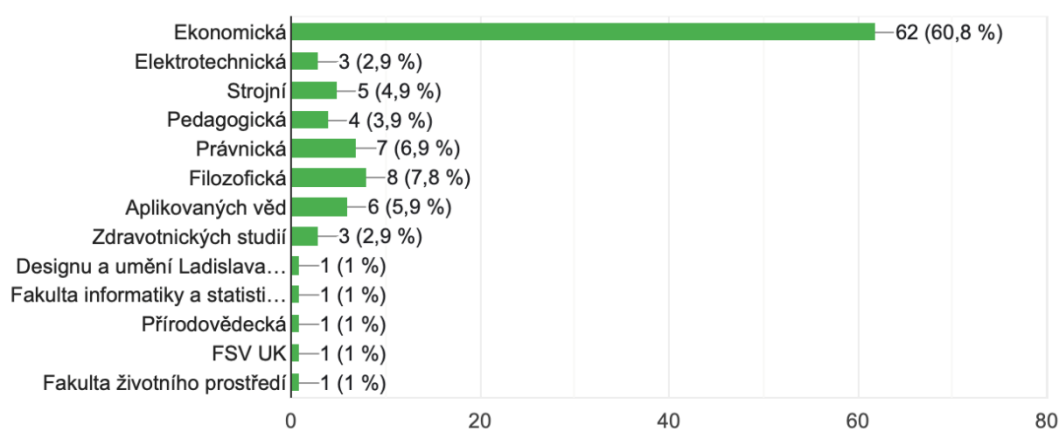
Otázka č. 32: Myslím si, že má finanční gramotnost je ... Otázka nechává studenta na závěr celého dotazníku odhadnout svoji finanční gramotnost taktéž na 5-ti stupňové škále.

3.2 Reprezentace vlastních výsledků empirického výzkumu

K empirickému výzkumu byl využit výše zmíněný dotazník, který byl rozeslán elektronickou formou mezi studenty vysokých škol z různých fakult a měst. Na tento dotazník postupně odpovědělo 102 studentů vysokých škol v rozmezí od 7.2. do 25.3. 2023.

Pro vlastní výzkum je velice podstatná první otázka, která rozděluje dotazované do dvou skupin. Do jedné skupiny se řadí ekonomické obory, které byly v dotazníku zastoupeny 62 odpověďmi (60,8 %). Druhá skupina sdružuje všechny ostatní obory vyjma ekonomického. Počet odpovědí v této skupině dosáhl čísla 40 (39,2 %). Jeden respondent uvedl dvě fakulty, které současně studuje, a to fakultu ekonomickou a fakultu aplikovaných věd. Jeho odpověď bude zařazena mezi první skupinu, tedy ekonomické obory. Zastoupení jednotlivých fakult můžeme vidět na následujícím obrázku.

Obrázek 3 Zastoupení fakult

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Je zde samozřejmě uvedena i odpověď studenta studujícího dvě fakulty, proto je zde odpovědí 103.

Po úpravě, kdy byl student zařazen pro účely vyhodnocení pouze do fakulty ekonomické, můžeme vidět přehlednou tabulku se všemi fakultami a počty respondentů.

Tabulka 2 Přehled fakult a počet respondentů

Fakulta	Počet respondentů
Aplikovaných věd	5
Designu a umění Ladislava Sutnara	1
Ekonomická	62
Elektrotechnická	3
Informatiky a statistiky	1
Životního prostředí	1

Filozofická	8
Sociálních věd	1
Pedagogická	4
Právnícká	7
Přírodovědecká	1
Strojní	5
Zdravotních studií	3
Celkem	102

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Jednalo se o studenty z různých ročníků studia. Nejvyšší zastoupení mají studenti třetích ročníků v celkovém poměru 48 % (49) odpovědí. Zbytek ročníků je poté téměř rovnoměrně rozdělen. První ročník čítá 17,6 % (18) odpovědí. Studentů v druhém ročníku vysokoškolského studia bylo 12,7 % (13). Stejný počet respondentů byl zastoupen ve čtvrtém ročníku, tedy shodně 12,7 % (13) odpovědí. Nejméně odpovědí bylo obdrženo od studentů z pátých ročníků navazujících a magisterských programů celkem 8,8 % (9) odpovědí.

Drtivá většina respondentů studuje v prezenční formě studia, konkrétně jde o 94,1 % (96) studentů. 3,9 % (4) dotazovaných studují dálkovou formou a 2 % (2) respondentů mají kombinovanou formu studia.

Následující odpovědi již budou rozděleny do výše zmiňovaných skupin podle fakulty daného studenta.

3.2.1 Výsledky ekonomických fakult

Nejdříve se zaměříme na ekonomické obory. Z 62 osob studujících ekonomickou fakultu sdílí stejnou domácnost se svými rodiči 44 z nich. 18 studentů bydlí odděleně od svých rodičů.

První z teoretických otázek týkající se rodinného (osobního) rozpočtu byla zodpovězena 59 respondenty správně, další 3 studenti odpověděli nesprávně.

V následující otázce, zda sestavují oni sami nebo jejich rodiče rodinný rozpočet, jsme zjistili, že 23 z nich ano, 31 ne a 8 neví.

Další otázka se zabývala kreditními a debetními kartami. Na tuto otázku bylo pro úplnou správnost nutné vybrat dvě vhodné odpovědi. 51 respondentů zodpovědělo otázku správně, 4 z nich pouze částečně a 7 dotazovaných odpovědělo špatně.

Následující otázka rovněž prověřovala znalosti respondentů, avšak v tomto případě z oblasti úvěrů a hypoték. 56 studentů odpovědělo správně a 6 dotazovaných zvolilo jinou nesprávnou možnost.

Otázka č. 9 pokračovala v problematice úvěrů a hypoték. Konkrétně se týkala pojmu RPSN. Na tuto otázku reagovalo správně 54 respondentů a 8 dotazovaných odpovědělo nesprávně.

Další otázka se týkala frekvence úročení. V tomto případě odpovědělo správně 59 dotazovaných a 3 respondenti zaznamenali nesprávnou odpověď.

První otázka zaměřující se na praktický výpočet se týkala rovněž úvěrové oblasti. Ke správnému výsledku došlo 15 respondentů. 47 dotazovaných nezvolilo správnou odpověď.

Následující otázka se zabývala bydlením studentů. 11 studentů uvedlo, že mají vlastní bydlení, 35 nemá vlastní bydlení, ale spoří si na něj. 12 respondentů také nemá vlastní bydlení, ale zatím si na něj ani nespoří, avšak chtějí v budoucnu začít. Pouze 4 dotazovaní uvedli, že vlastní bydlení nemají, nespoří si a ani neplánují se spořením začít.

Další otázka se opět vracela k teoretickým znalostem a týkala se inflace. 60 studentů odpovědělo správně a pouze 2 respondenti uvedli nesprávnou odpověď.

Tématem inflace se zabývala i otázka č. 14, která zkoumala, jak se jednotliví respondenti chrání proti inflaci. 36 studentů uvedlo, že investují, 25 dotazovaných se nechrání vůbec a 1 respondent si spoří na spořicí účty.

Dále se v dotazníku objevila otázka na doporučenou minimální rezervu. V této otázce správně odpovědělo pouze 8 dotazovaných, zbylých 54 respondentů zvolilo špatnou možnost.

Druhá praktická otázka s výpočtem se zaměřovala na spoření. Ke správnému výsledku se dostalo 30 respondentů, 32 uvedlo nesprávný výsledek.

Poslední otázkou z oblasti spoření a investování byla otázka zaměřující se na investice, na kterou se povedlo 59 dotazovaným odpovědět správně a pouze 3 respondenti uvedli nevyhovující odpověď.

Další otázkou se dostáváme k problematice pojištění. Tato otázka se věnovala rizikovému životnímu pojištění a správně na ni odpovědělo 61 dotazovaných, pouze 1 respondent odpověděl chybně.

Následující otázka byla praktického charakteru a týkala se plnění z pojišťovny v případě úrazu klienta. Správně otázku zodpovědělo 16 respondentů, 46 odpovědělo nesprávně.

Otázka č. 20 se také týkala pojištění, konkrétně osoby pojistníka. Tuto otázku vědělo 42 dotazovaných a 20 respondentů informaci neznalo.

V další otázce studenti uváděli, zda jsou nebo nejsou pojištěni. 27 z nich je pojištěno jak na úrazy, tak i nemoci. 10 je pojištěno pouze na úrazy, 3 jen na nemoci. Dále 10 dotazovaných není pojištěno a 12 neví.

Následující praktická otázka se zaměřovala na plnění od pojišťovny v rámci pojištění nemovitosti. 18 respondentů uvedlo správnou odpověď, zbylých 44 dotazovaných odpovědělo chybně.

Další otázka otevírá novou oblast věnující se starobním důchodům. Tato otázka odhalila, že 55 respondentů se domnívá, že důchody pro ně budou nedostačující. 6 dotazovaných neví a 1 si myslí, že důchody budou dostačující.

V následující otázce zabývající se důchodovým systémem v ČR respondenti odpovídali takto: 55 tuto informaci znalo a 7 studentů uvedlo chybnou odpověď.

Otázka s pořadovým číslem 25 zjišťovala osobní zkušenosti studentů. 21 respondentů si spoří na důchod, 16 dotazovaných si nespoří a zbývajících 25 studentů si sice nespoří, ale uvažují o tom.

Další otázka se zabírala pojmem oddlužení. Na tuto otázku odpovědělo správně 51 respondentů a 11 dotazovaných nezvolilo správnou možnost.

Následující otázka se opět týkala osobních zkušeností respondentů. 20 dotazovaných využívá služeb finančního poradce a 42 studentů těchto služeb nevyužívá.

V závěrečné části dotazníku se objevovaly otázky spíše informativního charakteru, nejednalo se o otázky prověřující finanční gramotnost. Tyto otázky měly odhalit názory a postoje studentů k této oblasti.

První z těchto otázek přiměla respondenty uvažovat nad tím, kde načerpali znalosti potřebné pro vyplnění tohoto dotazníku. Na tuto otázku bylo pochopitelně možné zvolit více odpovědí. Nejvíce dotazovaných uvedlo jako zdroj vysokou školu. Tuto možnost zvolilo 43 studentů. Dále 38 respondentů načerpalo potřebné znalosti na základních a středních školách. Osobní zkušenosti z oblasti financí pomohli 36 dotazovaným. Samostudium zvolilo 27 respondentů a 21 dotazovaným prospěla praxe či brigády v tomto oboru.

V další otázce se 48 respondentů vyjádřilo, že se chtějí v oblasti finanční gramotnosti dále vzdělávat, 11 dotazovaných neví a 3 o další vzdělávání nemají zájem.

V následující otázce se 52 respondentů domnívá, že vzdělání v ČR v oblasti finanční gramotnosti není dostačující. 6 dotazovaných uvedlo, že neví a pouze 4 studenti považují toto vzdělání za dostačující.

Předposlední otázka je věnována úrovni finanční gramotnosti v ČR. Za velmi dobrou ji nepovažuje žádný z respondentů. Jako spíše dobrou ji vnímají 4 dotazovaní. 17 studentů se domnívá, že je tato úroveň dobrá. Za spíše špatnou ji považuje nejvíce respondentů, konkrétně 37. Jako velmi špatnou ji vidí 4 studenti.

Závěrečná otázka nechala respondenty je samotné ohodnotit. 10 studentů se domnívá, že jejich finanční gramotnost je velmi dobrá. Za spíše dobrou ji u sebe považuje 18 dotazovaných. 31 respondentů hodnotí svoji finanční gramotnost jako dobrou. 2 respondenti se domnívají, že jejich finanční gramotnost je spíše špatná a 1 respondent ji považuje za špatnou.

3.2.2 Výsledky ostatních fakult

Po výsledcích z ekonomických fakult shrňme také výsledky z jiných fakult. Ostatní fakulty byly zastoupeny 40 respondenty.

Otázka číslo 4 ukazuje, že 22 studentů žije ve společné domácnosti se svými rodiči. Zbýlých 18 osob domácnost s rodiči nesdílí.

Na otázku týkající se rodinného (osobního) rozpočtu respondenti odpovídali následovně: 37 jich zvolilo správnou odpověď a pouze 3 respondenti odpověděli chybně.

Následující otázka prozradila, že rodinný (osobní) rozpočet se sestavuje u 8 dotazovaných, 23 respondentů rozpočet nesestavuje a 9 studentů neví, zda jejich rodiče tento rozpočet vytvářejí.

Další otázka odhalila, že 33 respondentů zná rozdíl mezi debetní a kreditní kartou, zatímco 3 studenti tento rozdíl neznají. Zbývajících 4 dotazovaní na tuto otázku odpověděli správně pouze částečně.

Správnou definici hypotečního úvěru zvolilo 37 dotazovaných. 3 respondenti uvedli chybnou odpověď.

24 respondentů zná význam pojmu RPSN, zatímco 16 studentů v této otázce chybovalo.

V otázce zabývající se frekvencí úročení správnou odpověď uvedlo 35 dotazovaných a 5 respondentů zvolilo nesprávnou odpověď.

V praktickém příkladu zaměřujícím se na výpočet úvěru se k vhodnému výsledku dopočítalo 23 respondentů a 17 studentů se ke správnému výsledku nedostalo.

Následující otázka odhalila, že 2 respondenti mají vlastní bydlení, 17 vlastní bydlení nemá, ale již si na něj spoří. Dalších 19 studentů si plánuje na vlastní bydlení začít spořit a 2 respondenti o tomto spoření neuvažují.

O pojmu inflace má správné mínění 31 respondentů a 9 dotazovaných tento pojem nezná.

Další otázka prozradila, že 16 studentů se chrání proti inflaci investováním, dále 3 dotazovaní uvedli, že využívají spořicí účty. 1 respondent zmínil běžný účet a zbylých 20 dotazovaných se proti inflaci nechrání vůbec.

Seznámeno se správnou výší finanční rezervy je 16 respondentů. 24 dotazovaných zmínilo chybnou odpověď.

Následující praktický příklad s výpočtem úroků z termínovaného vkladu zvládlo úspěšně 12 studentů. Zbylých 28 dotazovaných tento příklad nespočítalo správně.

Na další otázku zabývající se diverzifikací investic správně odpovědělo 38 respondentů a pouze 2 dotazovaní tento pojem neznají.

Otázka číslo 18 začíná téma pojištění. K čemu slouží rizikové životní pojištění ví 39 respondentů, pouze 1 dotazovaný na tuto otázku odpověděl chybně.

Praktický příklad na plnění v rámci připojištění denního odškodného úspěšně zvládlo 26 respondentů, zatímco 14 dotazovaných má mylnou představu o tomto typu plnění.

Definici pojistníka zná 28 respondentů a 12 studentů neuvedlo správnou odpověď.

Následující otázka prozradila, že 12 respondentů je pojištěno na nemoci i úrazy, další 3 studenti jsou pojištěni pouze na úrazy. 1 respondent je pojištěn jen na nemoci. 12 dotazovaných není pojištěno vůbec a zbylých 12 respondentů neví.

Další praktická otázka se věnovala plnění v případě škody na nemovitosti. Správnou odpověď zvolilo 14 studentů, dalších 26 dotazovaných si s touto otázkou neporadilo správně.

V otázce zjišťující názor studentů na důchody jsme se dověděli, že 36 dotazovaných se domnívá, že důchody od státu pro ně budou nedostačující. Další 4 studenti neví a žádný respondent nepředpokládá, že důchod od státu pro něj bude dostačující.

O financování starobních důchodů v ČR má správné povědomí 38 respondentů. 2 dotazovaní netuší, jakým způsobem toto financování probíhá.

Následující otázka odhalila, že 8 dotazovaných si aktivně spoří na stáří. 10 respondentů si nespoří a 22 studentů si sice nespoří, ale uvažují o tom.

Pojem oddlužení (osobní bankrot) zná 30 dotazovaných, zbylých 10 studentů s tímto pojmem seznámeno není.

Služeb finančního poradce využívá 7 dotazovaných a 33 respondentů těchto služeb nevyužívá.

Další otázka je věnována zdrojům znalostí v oblasti finančního světa. Nejvíce respondentů, konkrétně 28 uvedlo, že čerpali znalosti z osobních zkušeností. Dále 19 studentů uvedlo samostudium, 17 dotazovaných zmínilo základní a střední školy. Znalosti potřebné k vyplnění dotazníku získalo 6 respondentů v rámci praxe nebo brigády, a nakonec 5 dotazovaných pomohly k vyplnění znalosti z vysoké školy.

V oblasti finanční gramotnosti se chce dále vzdělávat 32 respondentů, 3 dotazovaní ne a 5 studentů neví.

Následující otázka prozradila, že 25 studentů se domnívá, že vzdělání v ČR v oblasti finanční gramotnosti není dostačující. 15 dotazovaných neví a žádný respondent nepovažuje toto vzdělání za adekvátní.

Další otázka se zaměřuje na úroveň finanční gramotnosti v ČR. Žádný z respondentů ji nepovažuje za velmi dobrou ani spíše dobrou. 19 dotazovaných shledává tuto úroveň jako dobrou. Jako spíše špatnou ji vnímá 17 studentů a za velmi špatnou ji považují 4 respondenti.

Poslední otázka dala prostor respondentům se ohodnotit. Svou finanční gramotnost za velmi dobrou považují 2 respondenti. Jako spíše dobrou ji u sebe vnímá 12 dotazovaných, 20 studentů ji u sebe vidí jako dobrou. 6 respondentů cítí svou finanční gramotnost jako spíše špatnou a žádný ji nevnímá jako velmi špatnou.

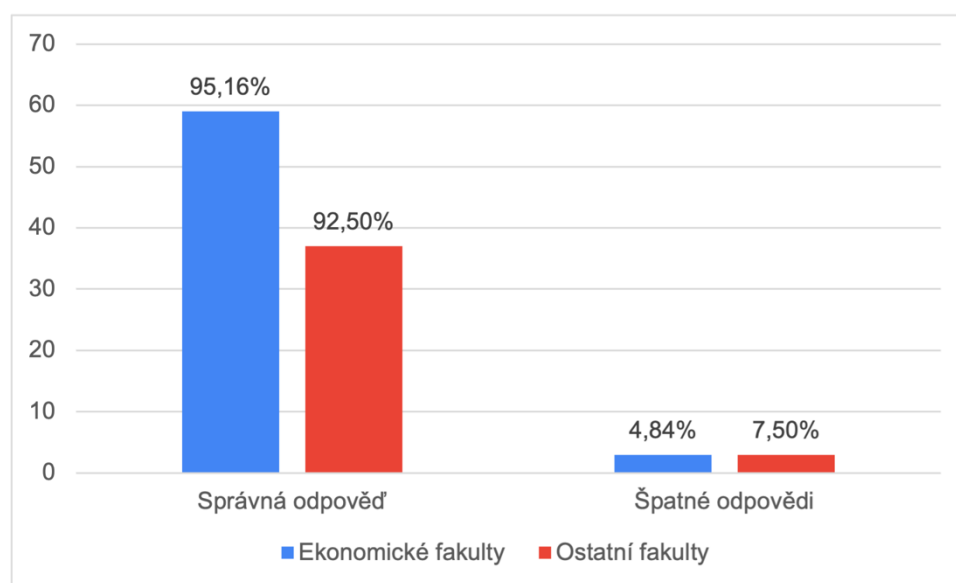
3.2.3 Porovnání ekonomických a ostatních fakult

V této části práce se zaměříme na porovnání ekonomických a ostatních fakult u vybraných otázek. Jsou zde vybrány především otázky, u kterých buď panoval výrazný rozdíl v odpovědích jednotlivých respondentů, či se jedná o stěžejní otázky důležité pro celkové posouzení finanční gramotnosti u studentů.

Otázka č. 5: Co znamená pojem rodinný (osobní) rozpočet?

Z následujícího grafu je patrné, že správnou odpověď znala většina respondentů. Avšak v rámci procentního zastoupení v obou skupinách je zřejmé, že respondenti z ekonomických fakult znají tento pojem více, konkrétně 95,16 % oproti ostatním fakultám, u kterých zvolilo správnou odpověď 92,5 % dotazovaných.

Obrázek 4 Výsledky otázky č. 5

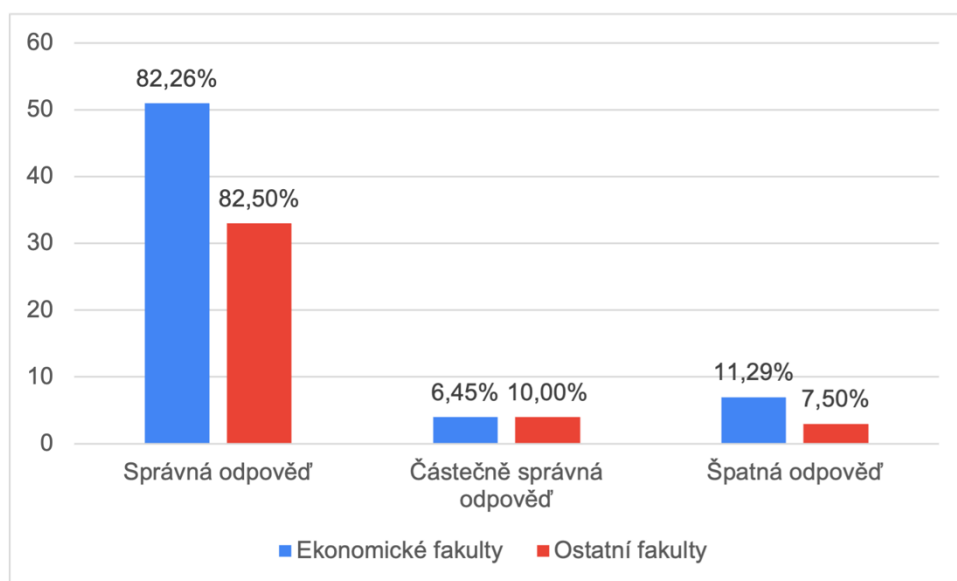

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 7: Jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

Z níže uvedeného grafu je zřejmé, že odpovědi se v obou skupinách příliš nelišili. 82,26 % respondentů z ekonomických fakult vybralo správnou odpověď, poté 6,45 % uvedlo částečně správnou odpověď a 11,29 % odpovědělo chybně. U ostatních fakult bylo procentní zastoupení podobné. 82,5 % dotazovaných odpovědělo správně, 10 % studentů uvedlo částečně správnou odpověď a 7,5 % odpovědělo nesprávně.

Obrázek 5 Výsledky otázky č. 7

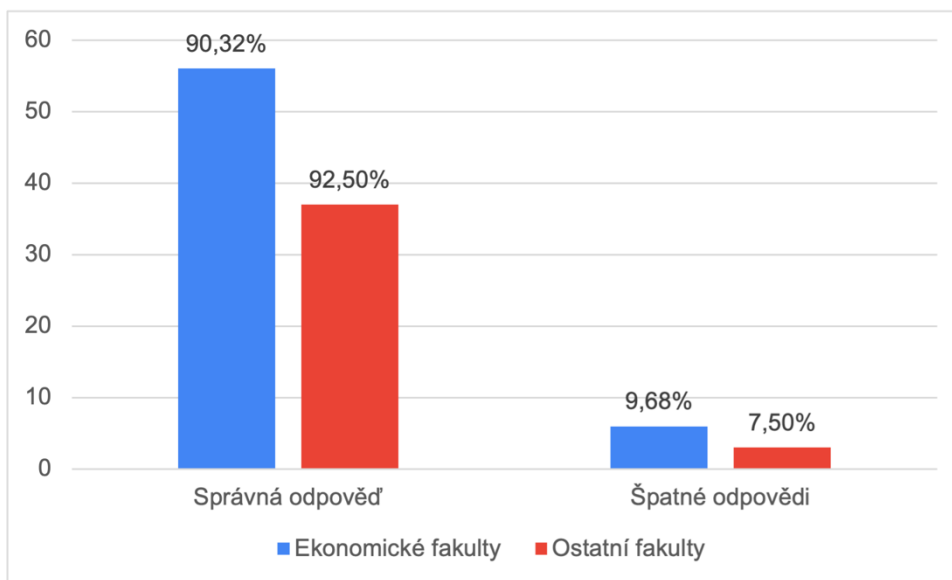

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 8: Co je hypoteční úvěr?

Na následujícím grafu si můžeme všimnout, že opět není výrazný rozdíl v odpovědích obou skupin. 90,32 % dotazovaných z ekonomických fakult odpovědělo správně a 9,68 % respondentů tento pojem nezná. U ostatních fakult vědělo správnou odpověď 92,5 % a chybně odpovědělo 7,5 %.

Obrázek 6 Výsledky otázky č. 8

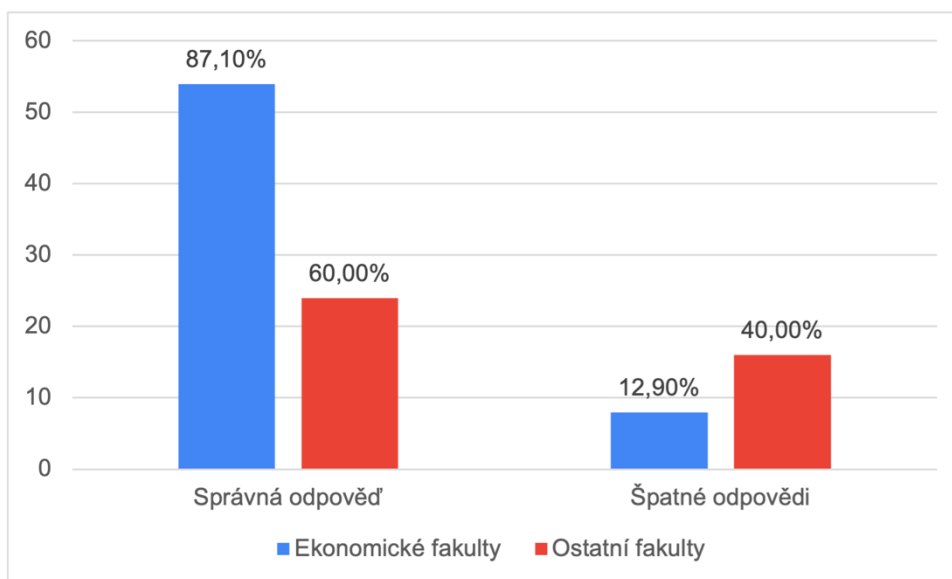

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 9: Definujte pojem RPSN?

U této otázky se již odpovědi obou skupin mírně liší. Studenti z ekonomických fakult odpověděli správně v 87,1 % případů. Pouze 12,9 % respondentů z této skupiny odpovědělo chybně. Zatímco dotazovaní z ostatních fakult zvolili správnou odpověď jen v 60 % případů a 40 % studentů tento pojem neznalo.

Obrázek 7 Výsledky otázky č. 9

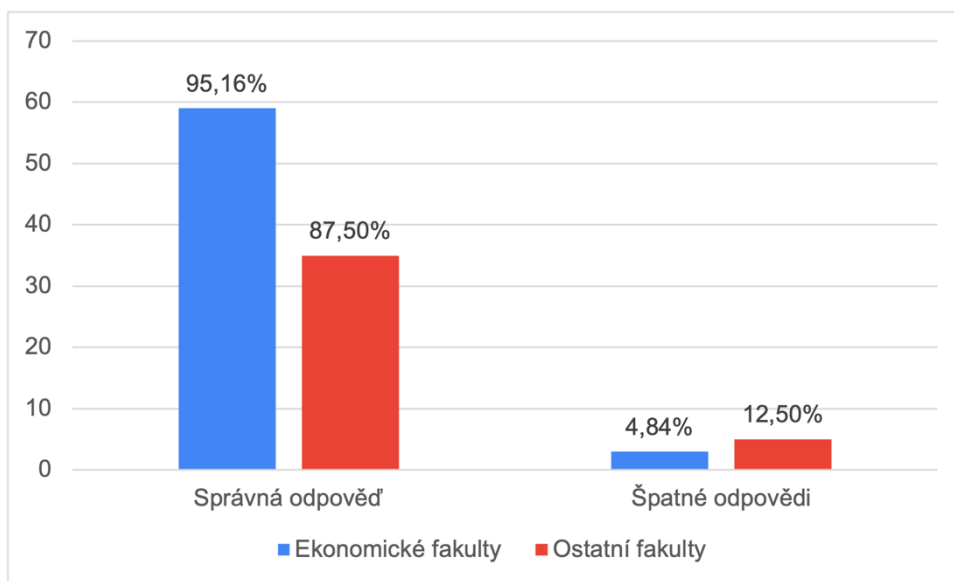

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 10: Zkratka p.a., kterou najdeme za RPSN (např. 8 % p.a.), znamená.

Na grafu uvedeném níže si můžeme povšimnout, že lépe na tuto otázku odpovídali studenti ekonomických fakult, konkrétně 95,16 % z nich odpovědělo správně a 4,84 % odpovědělo chybně. Zatímco z ostatních fakult odpovědělo správně 87,5 % respondentů a 12,5 % uvedlo nesprávnou odpověď.

Obrázek 8 Výsledky otázky č. 10

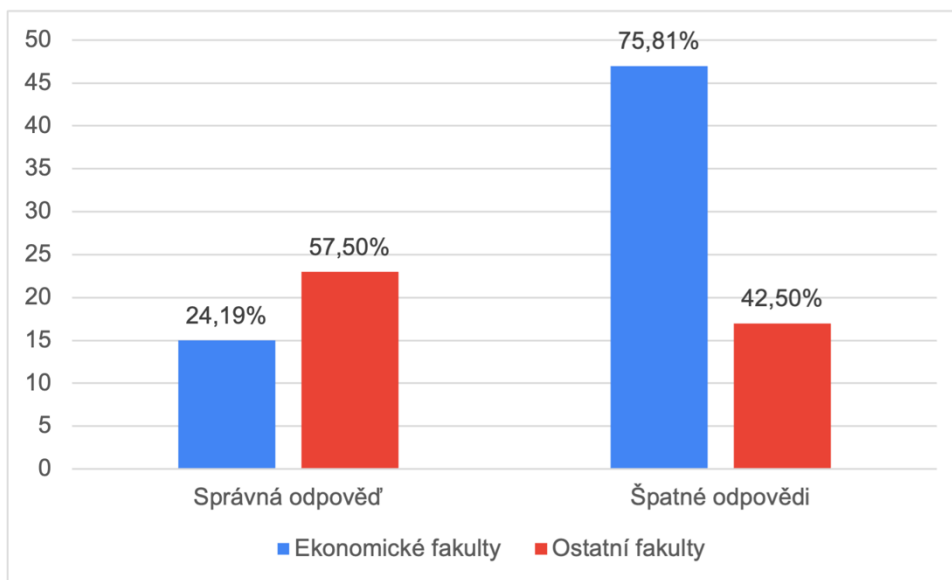

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 11: Kolik přeplatím na úvěru se splatností 1 roku při půjčené částce 100 000 Kč (splatné jednorázově, na konci roku), úrok 10 % p.a., RPSN 20 %, poplatek za poskytnutí úvěru je 10 000 Kč.

Na grafu vztahujícím se k otázce č. 11 můžeme vidět rozdíl v odpovědích mezi fakultami. Zatímco respondenti z ekonomických fakult si s touto otázkou nevěděli příliš rady, tak studenti z ostatních fakult odpověděli správně ve více jak polovině případů. Konkrétně pouze 24,19 % dotazovaných z ekonomických fakult došlo ke správnému výsledku a 75,81 % těchto respondentů chybovalo. Naopak studentům z ostatních fakult tento příklad nedělal až takový problém a správně odpovědělo 57,5 % dotazovaných a 42,5 % odpovědělo nesprávně.

Obrázek 9 Výsledky otázky č. 11

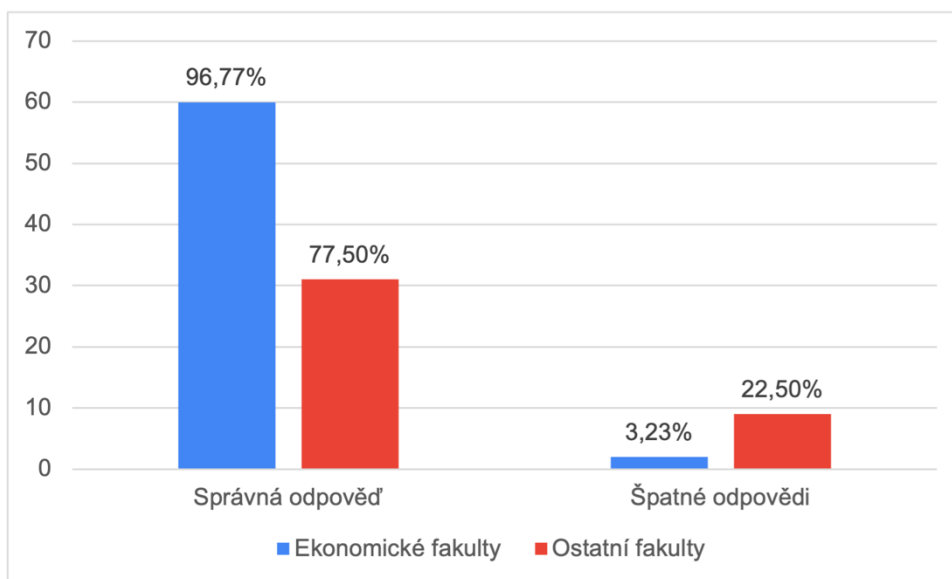

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 13: Co je inflace?

Z následujícího grafu je zřejmé, že s touto teoretickou otázkou si naopak lépe poradili studenti z ekonomických oborů, kteří znali správnou odpověď v 96,77 % případů a pouze 3,23 % chybovalo. Zatímco respondenti z ostatních fakult chybovali více, konkrétně 77,5 % z nich odpovědělo správně a 22,5 % uvedlo nesprávnou odpověď.

Obrázek 10 Výsledky otázky č. 13

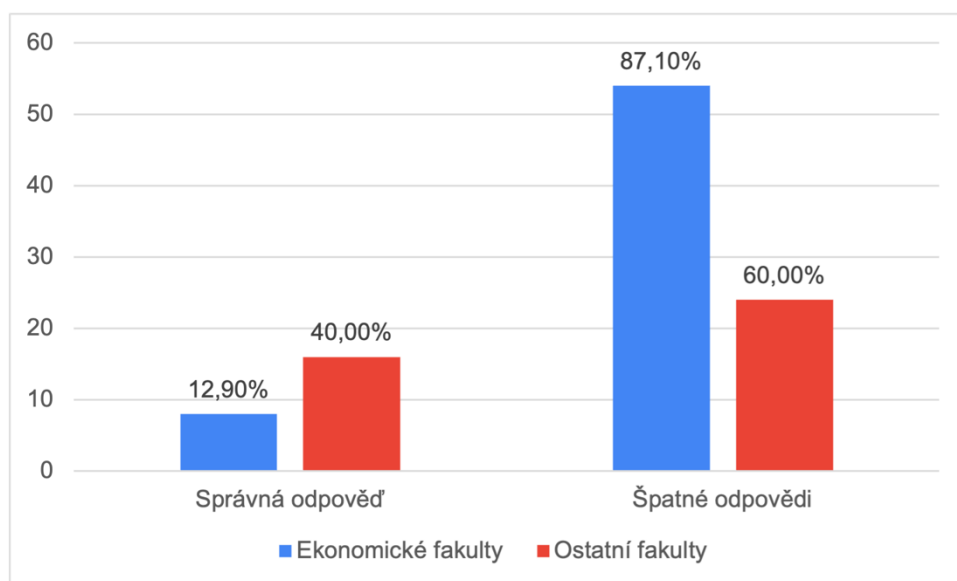

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 15: Jaká je doporučená minimální finanční rezerva?

U této otázky si můžeme všimnout, že s jejím zodpovězením měla problém většina respondentů z obou skupin. Úspěšnější byli v tomto případě studenti z ostatních oborů, kteří odpověděli správně ve 40 % případů a 60 % z nich chybovalo. Dotazovaní z ekonomických fakult si v této otázce nevedli příliš dobře. Pouze 12,9 % těchto respondentů odpovědělo správně a 87,1 % dotazovaných se zmýlilo.

Obrázek 11 Výsledky otázky č. 15

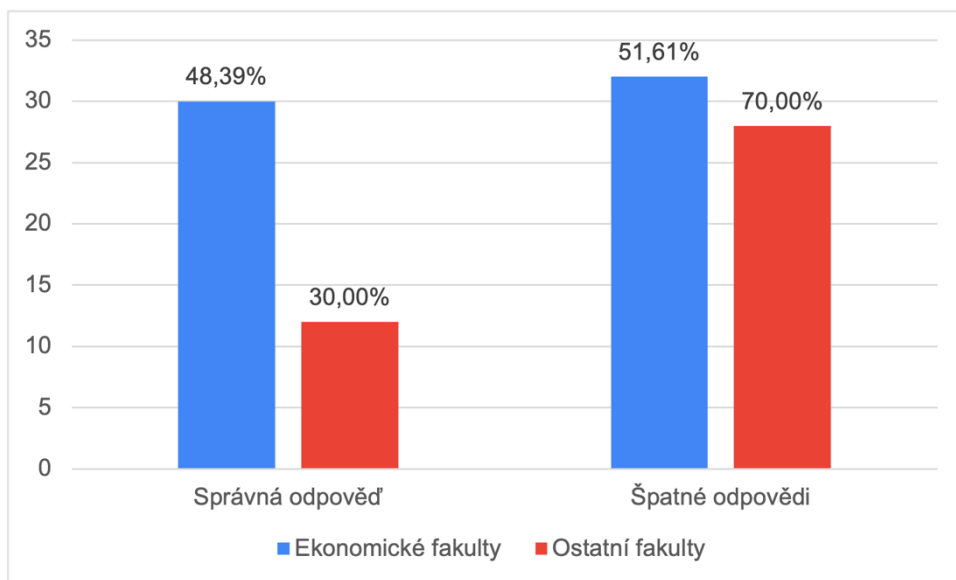

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 16: Pokud uložím 100 000 Kč na dobu půl roku na termínovaný vklad s úrokem 3 % p.a., kolik peněz z úroků získám? (Uvažujeme 15% zdanění výnosů.)

V této praktické otázce se opět vyskytoval výraznější rozdíl mezi oběma skupinami. Zatímco 48,39 % respondentů z ekonomických fakult dokázalo tento příklad spočítat správně a k nesprávnému výsledku se dopracovalo 51,61 % respondentů, tak u ostatních fakult správně odpovědělo pouze 30 % dotazovaných a 70 % z nich se zmýlilo.

Obrázek 12 Výsledky otázky č. 16

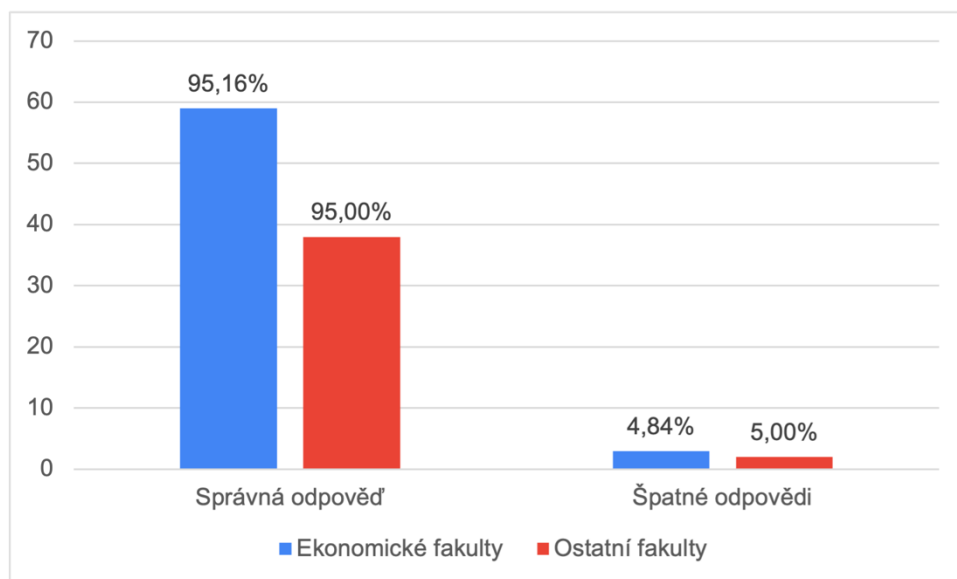

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 17: Co je diverzifikace investic?

Z následujícího grafu je patrné, že u této otázky se nenalézá žádný významný rozdíl mezi oběma skupinami. 95,16 % respondentů z ekonomických oborů tento pojem znalo a pouze 4,84 % dotazovaných chybovalo. U studentů z ostatních fakult se vyskytovaly podobné výsledky, konkrétně 95 % z nich odpovědělo správně a 5 % se zmýlilo.

Obrázek 13 Výsledky otázky č. 17

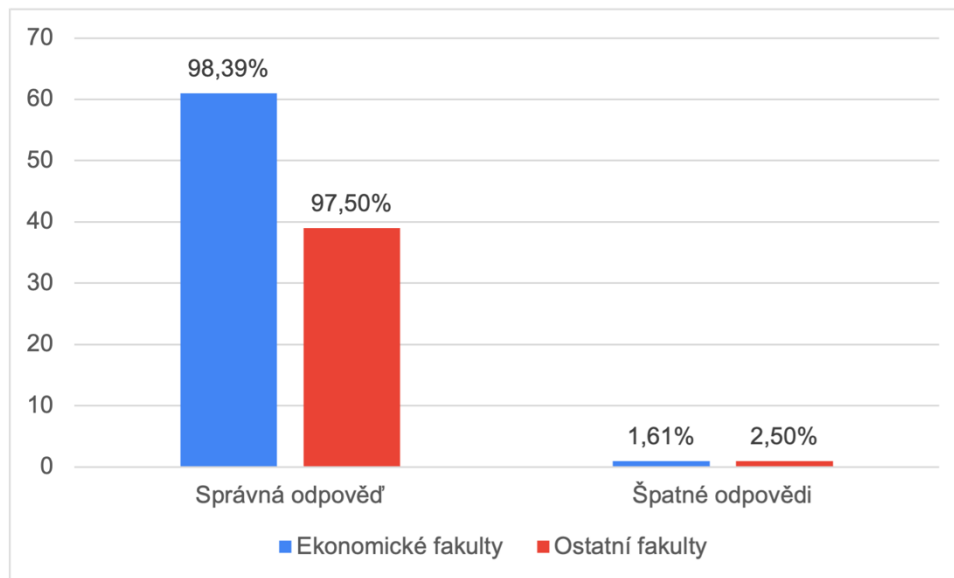

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 18: Víte, k čemu slouží rizikové životní pojištění?

V této otázce byla úspěšná valná většina dotazovaných. Tudíž ani zde neexistuje výrazný rozdíl mezi oběma skupinami. Z ekonomických fakult si 98,39 % respondentů s otázkou poradilo a pouze 1,61 % tento pojem neznalo. U ostatních fakult byl poměr v odpovědích následující: 97,5 % studentů odpovědělo správně a 2,5 % chybovalo.

Obrázek 14 Výsledky otázky č. 18

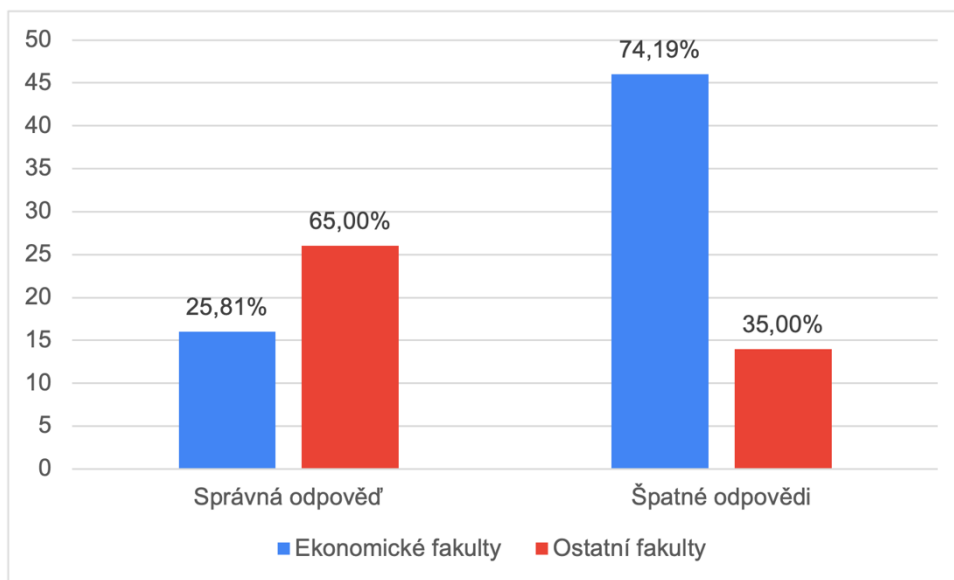

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 19: Jaké plnění dostane od pojišťovny klient v případě, kdy má sjednáno pojištění denního odškodného na úraz? Pojistná částka 500 Kč. Doba léčení úrazu je 42 dní z toho 30 dní pracovních a 12 dní nepracovních.

V další praktické otázce je rozdíl mezi oběma skupinami významný. Studenti z ostatních fakult odpověděli správně v 65 % případů a 35 % z nich se zmýlilo. Zatímco studenti z ekonomických fakult již tak úspěšní nebyli, pouze 25,81 % z nich znalo správnou odpověď a 74,19 % chybovalo.

Obrázek 15 Výsledky otázky č. 19

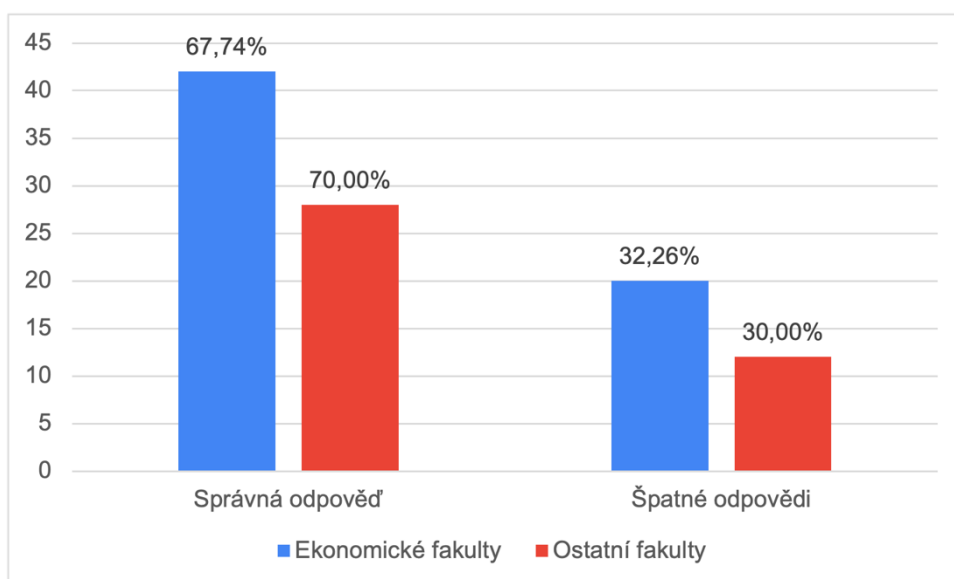

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 20: Kdo je pojistník?

Z následujícího grafu je zřejmé, že u této otázky nepanoval výraznější rozdíl mezi oběma skupinami. 67,74 % studentů z ekonomických fakult uvedlo správnou odpověď a 32,26 % z nich se zmýlilo. Dotazovaní z ostatních fakult na tom byli podobně a jejich výsledky vypadaly takto: 70 % znalo pojem pojistník a 30 % z nich nenalezlo správnou odpověď.

Obrázek 16 Výsledky otázky č. 20

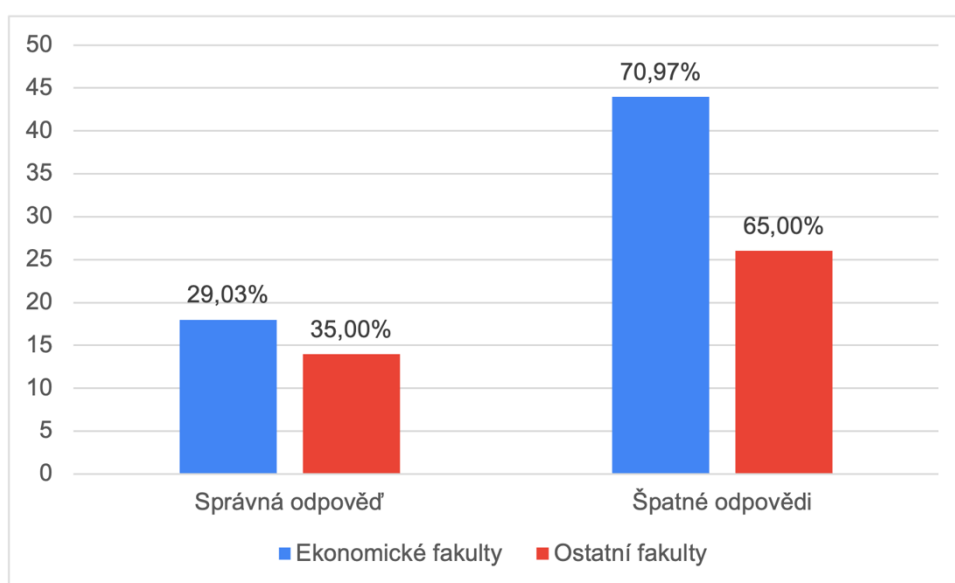

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 22: Jaké obdrží pojištění plnění z pojištění nemovitosti za předpokladu, že dům má hodnotu 5 000 000 Kč, pojistná částka je 2 500 000 Kč, vichřice způsobila škodu na střeše ve výši 600 000 Kč (uvažujeme pojištění bez spoluúčasti)?

U této praktické otázky není žádný významný rozdíl mezi oběma skupinami. Valná většina respondentů ze všech fakult neznala správnou odpověď. Pouze 29,03 % dotazovaných z ekonomických oborů odpověď znalo a 70,97 % se zmýlilo. U ostatních fakult byl poměr výsledků následující: 35 % studentů uvedlo správnou odpověď a 65 % z nich bylo neúspěšných.

Obrázek 17 Výsledky otázky č. 22

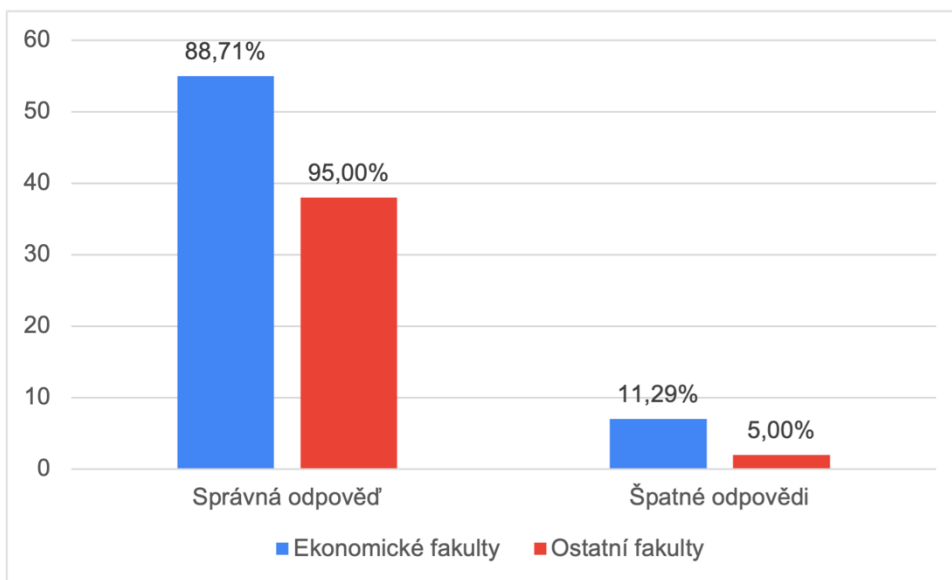

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 24: Jak jsou financovány starobní důchody v ČR?

Odpověď na otázku týkající se starobních důchodů znala většina respondentů z obou skupin a byl zde velmi malý rozdíl v procentním porovnání těchto celků. 88,71 % dotazovaných z ekonomických fakult ví, jak tento systém funguje a 11,29 % respondentů nikoliv. 95 % studentů z ostatních fakult znalo správnou odpověď a pouze 5 % z nich se zmýlilo.

Obrázek 18 Výsledky otázky č. 24

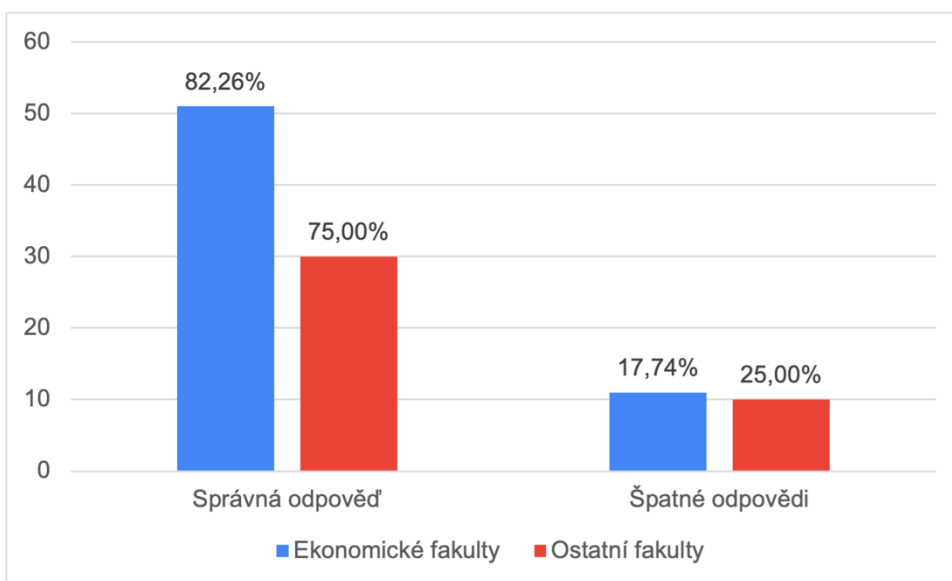

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

Otázka č. 26: Co je to oddlužení (osobní bankrot)?

U poslední otázky, kterou bylo vhodné uvést v porovnání obou skupin, můžeme vidět malý rozdíl mezi odpověďmi. U ekonomických fakult je výsledek následující: 82,26 % respondentů zná pojem oddlužení a 17,74 % tento pojem nezná. Zatímco mezi studenty ostatních fakult je správně srozuměno s tímto pojmem 75 % dotazovaných a 25 % z nich nikoliv.

Obrázek 19 Výsledky otázky č. 26

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023

3.3 Zhodnocení výsledků získaných výzkumem

Pro celkové zhodnocení je nutné získané výsledky ohodnotit body, tedy za jednotlivé otázky udělit bodové ohodnocení. Otázky, kterých se to týká, jsou uvedeny v předchozí kapitole. Jedná se o otázky, na které existuje jednoznačně správná odpověď.

Bodové ohodnocení je následující: za správnou teoretickou otázku 1 bod. V případě otázky č. 7, která má více správných odpovědí se uděluje 1 bod za celou správně zodpovězenou otázku a 0,5 bodu za částečně správnou odpověď. U praktických otázek, které jsou v celém dotazníku celkem čtyři se správná odpověď hodnotí 2 body. Celkově tedy bylo možné získat maximálně 20 bodů.

Po tomto bodovém ohodnocení byl výsledek u ekonomických fakult 12,5 bodu v průměru všech odpovědí z této fakulty. Zatímco u ostatních fakult byl průměr bodů vyšší, konkrétně 13,45 bodu. Hypotéza H2: Studenti ekonomických fakult mají vyšší finanční gramotnost než studenti ostatních fakult, se tedy nepotvrdila, jelikož vyššího počtu bodů dosáhli studenti z ostatních fakult.

Zajímavé může být zhodnocení v rámci praktických otázek, kde studenti ekonomických fakult získali v průměru 2,55 bodu na jednoho respondenta. U ostatních fakult se tento průměr vyhoupl na 3,75 bodu na jednoho studenta.

U teoretických otázek byli mírně lepší studenti z ekonomických oborů, kteří v těchto otázkách získali v průměru 9,92 bodu na jednoho dotazovaného. Zatímco u ostatních fakult průměr dosáhl bodů 9,65 na jednoho respondenta.

Z tohoto tedy jasně vyplývá, že studenti z ekonomických fakult znají sice lépe teoretické pojmy, ale v praktických příkladech zaostávají. Zatímco u studentů z ostatních fakult se jedná o pravý opak.

Pokud bychom nerozdělovali respondenty do dvou skupin podle jejich fakult, ale sloučili všechny odpovědi, tak průměr na jednoho studenta je 12,87 bodu. Toto lze charakterizovat i pomocí procentního vyjádření, kdy jeden dotazník byl v průměru vyplněn na 64,35 % správně.

Hypotéza H1: Na vysoké škole studuje více jak polovina studentů finančně gramotných. Finančně gramotnému studentovi odpovídá 15 bodů získaných v rámci dotazníkové šetření. Z výsledků vyplývá, že pouze 26 studentů vysokých škol ze 102 respondentů je finančně gramotných. Hypotéza H1 tudíž nebyla potvrzena.

Hypotéza H3: Studenti kombinované či dálkové formy studia disponují vyšší finanční gramotností oproti studentům prezenční formy studia. Tato hypotéza se sice potvrdila, jelikož studenti prezenční formy získali v průměru 12,65 bodu a studenti dálkového či kombinovaného studia dosáhli 16,5 bodů, avšak tento výsledek je podložen malým vzorkem respondentů. Konkrétně studentů studujících dálkově nebo kombinovaně bylo pouze šest.

3.4 Doporučení pro praxi

Po provedeném dotazníkovém šetření, kdy se prokázalo, že studovaný obor fakulty v tomto rozdělení nemá vliv na finanční gramotnost, se dá předpokládat, že studování ekonomické fakulty neznamena, že je student více znalý v této oblasti. Studenti mají sice značnější znalosti v oblasti teorie, ale v praktických dovednostech si tak jistí nejsou.

Z tohoto důvodu by autorka doporučovala, aby se ve školách více zaměřili spíše na praktické znalosti v rámci finanční gramotnosti, jelikož je to dle názoru autorky mnohem důležitější pro samotný život a užití v praxi než teoretické znalosti.

Z dotazníkového šetření je rovněž vidět, že úroveň finanční gramotnosti u studentů vysokých škol není nijak zvlášť vysoká. Dosáhli sice v průměru více jak poloviny bodů, ale celkový výsledek neodpovídá finančně gramotnému člověku. I vzhledem k tomuto výsledku by autorka doporučila studenty více v této oblasti vzdělávat bez ohledu na obor, který studují, jelikož tyto znalosti poté mohou využít v reálném životě všichni tito studenti.

Potřebě vzdělávat se v oblasti finanční gramotnosti ve větším měřítku napovídá i touha samotných studentů po vzdělání v této oblasti. Dle výsledků z dotazníku se 78 % respondentů chce dále ve finanční gramotnosti vzdělávat.

Autorka by tedy navrhovala zařadit na vysokých školách specializované předměty v oblasti finanční gramotnosti zaměřené na praktické dovednosti, které sice již na většině ekonomických fakult jsou, ale nemusí být pro všechny studenty povinné. Na ostatních fakultách by tyto předměty byly buď v průběhu studia povinné nebo povinně volitelné, aby byla větší pravděpodobnost, že si studenti tento předmět zařadí do svého rozvrhu.

Dále by autorka doporučovala pravidelně ověřovat úroveň finanční gramotnosti u studentů vysokých škol, aby se prokázal, případně vyvrátil přínos ze zavedených předmětů.

Závěr

Na začátku celé bakalářské práce byly stanoveny cíle práce, které budou zmíněny i v závěru této práce. Prvním cílem bylo zjistit úroveň finanční gramotnosti u studentů vysokých škol a druhým cílem bylo porovnat tyto výsledky mezi ekonomickými fakultami a ostatními fakultami vysokých škol.

V rámci úvodní části byly stanoveny rovněž hypotézy. H1: Na vysoké škole studuje více jak polovina studentů finančně gramotných. H2: Studenti ekonomických fakult mají vyšší finanční gramotnost než studenti ostatních fakult. H3: Studenti kombinované či dálkové formy studia disponují vyšší finanční gramotností oproti studentům prezenční formy studia.

V teoretické části práce byly vysvětleny pojmy související s finanční gramotností – zejména finance, finanční plánování, finanční trh a konkrétní produkty na tomto trhu. Byla vymezena teoretická východiska potřebná pro posouzení finanční gramotnosti v praktické části práce.

Praktická část práce se věnovala především návrhu dotazníkového šetření a reprezentaci výsledků získaných tímto dotazníkem. Výsledky byly poté porovnány v rámci ekonomických a ostatních fakult. Nebylo prokázáno, že studenti ekonomických fakult mají vyšší finanční gramotnost než studenti z ostatních oborů vysokých škol.

V rámci celkové finanční gramotnosti u studentů vysokých škol dosáhla úroveň finanční gramotnosti výše 64,35 % správnosti odpovědí na jednoho studenta. Výsledkem empirického výzkumu byla vyšší finanční gramotnost u studentů ostatních fakult o 0,95 bodu na studenta oproti ekonomickým fakultám.

Hypotézy H1 a H2 nebyly potvrzeny. Hypotéza H3 byla sice potvrzena, avšak z důvodu malého vzorku respondentů nelze tento výsledek považovat za relevantní. Pro ověření této hypotézy by musel být počet respondentů vyšší.

Zajímavým poznatkem byla touha dotyčných studentů po dalším vzdělávání v rámci finanční gramotnosti. Více jak polovina, konkrétně 78 % z nich, se chce v této oblasti přiučit novým znalostem a dovednostem.

Na závěr bylo navrženo doporučení pro praxi. Tento návrh spočívá především v zařazení předmětů souvisejících s praktickým využitím finanční gramotnosti jako povinných,

popřípadě povinně volitelných. Druhá část tohoto doporučení se týká následného pravidelného ověřování úrovně finanční gramotnosti u studentů vysokých škol v České republice.

Každý z nás přijde do styku s finančním světem několikrát během života a záleží jen na nás, jak na tuto konfrontaci budeme připraveni. Vzhledem k aktuálnosti tohoto tématu autorka předpokládá, že podobných průzkumů bude v budoucnu přibývat.

Seznam použitých zdrojů

- Černohorský, J. (2020). *Finance: od teorie k realitě*. Grada Publishing.
- Česká národní banka (2022). ČNB. Dostupné 3.10.2022 z https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/
- Česká národní banka (2022). *Seznam penzijních fondů*. Dostupné 6.12.2022 z https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/seznamy-instituci-pro-potreby-menove-a-financni-statistiky/seznam-pf/index.html
- Garg, N., & Singh, S. (2018). Financial literacy among youth. *International Journal of Social Economics*, 45(1), 173-186. DOI: 10.1108/IJSE-11-2016-0303
- Kalátová, V. (2021). *Finanční zralost: klíč k finanční spokojenosti*. Plot.
- Kociánová, H. (2012). *Finanční gramotnost v kostce: aneb co Vás neměl kdo naučit*. Nakladatelství ANAG.
- Ministerstvo financí ČR (2015). *Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?*. Dostupné 6.11.2022 z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/investice/investice-obecne>
- Ministerstvo financí ČR (2019). *Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?*. Dostupné 19.11.2022 z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/uvery/zakladni-informace>
- Ministerstvo financí ČR (2020). *Měření finanční gramotnosti 2020*. Dostupné 15.2.2023 z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2020/mereni-financni-gramotnosti-2020-3302>
- Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR & Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (2007). *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách*. Dostupné 30.9.2022 z http://www.nuov.cz/uploads/SBFG_finalni_verze.pdf
- Opletalová, A. & Kvintová, J. (2014). *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základních a středních škol*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- OVB Allfinanz, a.s. (n.d.). *Rentiér školící materiál*. Interní dokument podniku OVB Allfinanz, a.s. se sídlem v Praze.
- ppm factum research s.r.o. (2020). *Finanční gramotnost 2020. Zpráva z výzkumu pro Ministerstvo financí ČR*. <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2020/mereni-financni-gramotnosti-2020-3302>
- Syrový, P. & Tyl, T. (2014). *Osobní finance: řízení financí pro každého (2. vyd.)*. Grada Publishing.
- Škvára, M. (2011). *Finanční gramotnost*. Ing. Miroslav Škvára.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Zhodnocení státního příspěvku.....	18
Tabulka 2 Přehled fakult a počet respondentů.....	33

Seznam obrázků

Obrázek 1 Finanční domeček	10
Obrázek 2 Investiční trojúhelník.....	19
Obrázek 3 Zastoupení fakult.....	33
Obrázek 4 Výsledky otázky č. 5	40
Obrázek 5 Výsledky otázky č. 7	41
Obrázek 6 Výsledky otázky č. 8	42
Obrázek 7 Výsledky otázky č. 9	42
Obrázek 8 Výsledky otázky č. 10	43
Obrázek 9 Výsledky otázky č. 11	44
Obrázek 10 Výsledky otázky č. 13	44
Obrázek 11 Výsledky otázky č. 15	45
Obrázek 12 Výsledky otázky č. 16	46
Obrázek 13 Výsledky otázky č. 17	46
Obrázek 14 Výsledky otázky č. 18	47
Obrázek 15 Výsledky otázky č. 19	48
Obrázek 16 Výsledky otázky č. 20	48
Obrázek 17 Výsledky otázky č. 22	49
Obrázek 18 Výsledky otázky č. 24	50
Obrázek 19 Výsledky otázky č. 26	50

Seznam použitých zkratk

ČNB – Česká národní banka

PF – Penzijní fondy

ČR – Česká republika

Kč – česká koruna

MFČR – Ministerstvo financí České republiky

RPSN – roční procentní sazba nákladů

p.a. – roční úroková sazba

p.s. – pololetní úroková sazba

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník

Příloha A: Dotazník

1. Fakulta
 - a. Ekonomická
 - b. Elektrotechnická
 - c. Strojní
 - d. Pedagogická
 - e. Jiné, napište
2. Ročník
 - a. 1.
 - b. 2.
 - c. 3.
 - d. 4.
 - e. 5.
3. Forma studia
 - a. Prezenční
 - b. Kombinovaná
 - c. Dálková
4. Žijete ve společné domácnosti s Vašimi rodiči?
 - a. Ano
 - b. Ne
5. Co znamená pojem rodinný (osobní) rozpočet?
 - a. Přehled příjmů a výdajů v domácnosti
 - b. Soupis majetku rodiny
 - c. Přehled kolik má rodina našetřeno (veškeré rezervy rodiny)
 - d. Přehled hotovosti
6. Sestavujete Vy nebo Vaši rodiče rodinný rozpočet?
 - a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nevím
7. Jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou? (více správných odpovědí)
 - a. Žádný rozdíl není
 - b. S debetní kartou mohu čerpat peníze pouze do hodnoty mého účtu
 - c. S kreditní kartou si mohu peníze od banky půjčit
 - d. S debetní kartou si mohu peníze od banky půjčit
 - e. S kreditní kartou mohu čerpat peníze pouze do hodnoty mého účtu
8. Co je hypoteční úvěr?
 - a. Úvěr zajištěný nemovitostí
 - b. Bezúčelový úvěr
 - c. Úvěr, který neslouží na financování bydlení
 - d. Již zastaralý a nepoužívaný způsob financování bydlení
9. Definujte pojem RPSN?
 - a. Roční procentní sazba nákladů
 - b. Úroky z úvěru
 - c. Poměr mezi výší hypotečního úvěru a hodnotou zastavené nemovitosti
 - d. Celkové náklady
10. Zkratka p.a., kterou najdeme za RPSN (např. 8 % p.a.), znamená
 - a. Roční úrok
 - b. Měsíční úrok
 - c. Půlroční úrok

- d. Denní úrok
11. Kolik přeplatím na úvěru se splatností 1 roku při půjčené částce 100 000 Kč (splatné jednorázově, na konci roku), úrok 10 % p.a., RPSN 20 %, poplatek za poskytnutí úvěru je 10 000 Kč.
- a. 20 000 Kč
 - b. 40 000 Kč
 - c. 10 000 Kč
 - d. 30 000 Kč
12. Máte vlastní bydlení (bez nájmu) nebo si na vlastní bydlení spoříte?
- a. Ano, mám vlastní bydlení
 - b. Nemám vlastní bydlení, ale spořím si
 - c. Nemám vlastní bydlení, ani si nespořím, ale chci začít
 - d. Nemám vlastní bydlení, ani si nespořím a neplánuji začít
13. Co je inflace?
- a. Růst cenové hladiny
 - b. Snížení cenové hladiny
 - c. Růst kupní síly peněz
 - d. Rozložení peněz mezi občany
14. Jak se chráníte proti inflaci?
- a. Nijak
 - b. Investuji (cenné papíry, investiční účty, nemovitosti, ...)
 - c. Jinak, napište ...
15. Jaká je doporučená minimální finanční rezerva?
- a. 6 měsíčních příjmů
 - b. 3 měsíční příjmy
 - c. 12 měsíčních příjmů
 - d. 2 měsíční příjmy
16. Pokud uložím 100 000 Kč na dobu půl roku na termínovaný vklad s úrokem 3 % p.a., kolik peněz z úroků získám? (Uvažujeme 15% zdanění výnosů.)
- a. 1275 Kč
 - b. 3000 Kč
 - c. 1500 Kč
 - d. 2725 Kč
17. Co je diverzifikace investic?
- a. Rozložení investované částky do různých investičních příležitostí
 - b. Investování do jednoho investičního produktu
 - c. Investování pouze do dluhopisů
 - d. Investování pouze do cenných papírů
18. Víte, k čemu slouží rizikové životní pojištění?
- a. Zajištění příjmu v případě úrazu, nemoci nebo smrti
 - b. Zajištění občanské odpovědnosti
 - c. Jedná se o způsob spoření
 - d. Ke krytí škod na majetku
19. Jaké plnění dostane od pojišťovny klient v případě, kdy má sjednáno pojištění denního odškodného na úraz? Pojistná částka 500 Kč. Doba léčení úrazu je 42 dní z toho 30 dní pracovních a 12 dní nepracovních.
- a. Klient dostane 21 000 Kč za 42 dní léčení
 - b. Klient dostane 15 000 Kč za 30 dní léčení
 - c. Klient dostane 6 000 Kč za 12 dní léčení

- d. Plnění určuje pojišťovna dle vnitřních předpisů a délka léčení na plnění nemá vůbec žádný vliv
20. Kdo je pojistník?
- a. Osoba, která uzavřela smlouvu s pojistitelem a má povinnost platit pojistné
 - b. Osoba, na kterou se pojištění vztahuje
 - c. Pojišťovna
 - d. Osoba, která vyřizuje pojistné události
21. Jste zajištěni?
- a. Ano, pouze na úrazy
 - b. Ano, pouze na nemoci
 - c. Ano, na úrazy i nemoci
 - d. Ne
 - e. Nevím
22. Jaké obdržím pojistné plnění z pojištění nemovitosti za předpokladu, že dům má hodnotu 5 000 000 Kč, pojistná částka je 2 500 000 Kč, vichřice způsobila škodu na střeše ve výši 600 000 Kč (uvažujeme pojištění bez spoluúčasti)?
- a. 300 000 Kč (pojišťovna krátí pojistné plnění z důvodu podpojištění)
 - b. 600 000 Kč (pojišťovna uhradí celou škodu)
 - c. 500 000 Kč (pojišťovna krátí pojistné plnění z důvodu, že hodnota střechy může být maximálně 20 % z pojistné částky)
 - d. Pojišťovna škodu neuhradí (pojištění nemovitosti se na riziko vichřice nevztahuje)
23. Myslíte si, že až budete v důchodu, tak důchod od státu pro Vás bude dostačující?
- a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nevím
24. Jak jsou financovány starobní důchody v ČR?
- a. Důchody současných důchodců jsou vypláceny z odvodů současných pracujících
 - b. Každý si povinně průběžně spoří v důchodovém fondu, ze kterého je mu poté postupně vyplácen důchod
 - c. Každý si povinně průběžně spoří v důchodovém fondu. V důchodovém věku si každý může naspořené peníze vybrat podle svého uvážení.
 - d. Děti financují život v důchodu svých vlastních rodičů
25. Spoříte si na důchod?
- a. Ano
 - b. Ne, ale uvažuji o tom
 - c. Ne
26. Co je to oddlužení (osobní bankrot)?
- a. Osvobození od placení části dluhů pod dohledem soudu
 - b. Zaplacení dluhu státem
 - c. Doživotní splácení dluhů exekutorovi
 - d. Sloučení stávajících úvěrů pod jiný (tzv. refinancování)
27. Využíváte služeb finančního poradce?
- a. Ano
 - b. Ne
28. Kde jste získali znalosti, ze kterých jste vycházeli při vyplňování dotazníku? (více odpovědí)

- a. ZŠ, SŠ
 - b. VŠ
 - c. Samostudium
 - d. Praxe, brigáda
 - e. Osobní zkušenosti
 - f. Jiné, napište ...
29. Chcete se v oblasti finanční gramotnosti vzdělávat?
- a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nevím
30. Domníváte se, že je vzdělání v ČR v oblasti finanční gramotnosti dostačující?
- a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nevím
31. Jaká je podle Vás úroveň finanční gramotnosti v ČR?
- a. Velmi dobrá
 - b. Spíše dobrá
 - c. Dobrá
 - d. Spíše špatná
 - e. Velmi špatná
32. Myslím si, že má finanční gramotnost je ...
- a. Velmi dobrá
 - b. Spíše dobrá
 - c. Dobrá
 - d. Spíše špatná
 - e. Velmi špatná

Abstrakt

Gebertová, M. (2023). *Finanční gramotnost studentů vysokých škol* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: finance, finanční gramotnost, produkty na finančním trhu, vysoké školy

Bakalářská práce se zabývá tématem finanční gramotnosti studentů vysokých škol. Cílem práce je porovnat úroveň finanční gramotnosti mezi ekonomickými fakultami a ostatními obory vysokých škol.

Práce obsahuje tři kapitoly. První kapitola je věnována cíli a metodickému postupu práce. V druhé kapitole jsou charakterizovány teoretická východiska související s finanční gramotností. V praktické části je provedeno dotazníkové šetření, které se zaměřuje na studenty vysokých škol. Dále jsou formulovány výsledky z tohoto šetření a zhodnocení celkových výsledků. V závěru práce je navrženo doporučení pro praxi v návaznosti na problematiku finanční gramotnosti u studentů vysokých škol.

Abstract

Gebertová, M. (2023). *Financial literacy of university students* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: finance, financial literacy, products of financial market, university

The bachelor thesis is dedicated to the topic of financial literacy among university students. The aim of the thesis is to compare degree of financial literacy between economics faculties and other faculties.

The thesis contains three chapters. The first chapter is dedicated to the goal and to the methodical procedure of the work. Theoretical concepts related to financial literacy are mentioned in the second chapter. The practical elements of the work are represented by a questionnaire survey, which focuses on university students. Next, the results of this survey and the evaluation of the overall results are formulated. At the end of the thesis, the recommendation for practice is proposed in connection with the financial literacy issues among university students.